

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 janvier 2005

PROPOSITION DE RÉOLUTION

relative au statut des victimes

(déposée par MM. Daniel Bacquelaine
et Jean-Pierre Malmendier)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 januari 2005

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

betreffende de status van de slachtoffers

(ingediend door de heren Daniel Bacquelaine
en Jean-Pierre Malmendier)

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>Vlaams Belang</i>	: Vlaams Belang
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif

QRVA : Questions et Réponses écrites

CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)

CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)

CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
(PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)

PLEN : Séance plénière

COM : Réunion de commission

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer

QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden

CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)

CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)

CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)

PLEN : Plenum

COM : Commissievergadering

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Dans le courant des années nonante, diverses initiatives ont été prises afin de renforcer la position de la victime dans le cadre du processus pénal (A) et de consacrer des droits en faveur des victimes (B).

A. La position de la victime dans le cadre du processus pénal

1. Les services de police

Désormais, la loi sur la fonction de police du 5 août 1992 contient un article constituant la base légale de la mission d'accueil et d'assistance des services de police aux victimes: «Les services de police mettent les personnes qui demandent du secours ou de l'assistance en contact avec des services spécialisés. Ils portent assistance aux victimes d'infractions, notamment en leur procurant l'information nécessaire.»

Cette disposition est à lire en combinaison avec l'article 123 de la loi du 7 décembre 1998 organisant un service de police intégré, structuré à deux niveaux qui dispose que: «Les fonctionnaires de police contribuent en tout temps et en toutes circonstances à la protection des citoyens et à l'assistance que ces derniers sont en droit d'attendre ainsi que, lorsque les circonstances l'exigent, au respect de la loi et au maintien de l'ordre public. Ils respectent et s'attachent à faire respecter les droits de l'homme et les libertés fondamentales.»

La circulaire OOP 15ter constitue également un élément fondamental en ce qui concerne l'assistance policière aux victimes. Cette circulaire indique d'emblée que l'assistance et l'écoute qu'il convient d'accorder aux victimes font partie intégrante des missions policières, étant donné que le policier est souvent la première personne en contact avec la victime. Cette assistance ne peut donc pas être considérée comme une charge supplémentaire. Toutefois, elle précise qu'étant donné que l'aide psychosociale ou thérapeutique ne relève pas des tâches policières, le fonctionnaire de police oriente les victimes vers les organismes d'aide aux victimes agréés par les communautés.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

In de jaren '90 zijn verscheidene initiatieven genomen om de positie van het slachtoffer in het kader van het strafproces (A) te verbeteren, alsook om rechten van het slachtoffer te verankeren (B).

A. De positie van het slachtoffer in het kader van het strafproces

1. De politiediensten

De wet op het politieambt van 5 augustus 1992 bevat thans een artikel dat de wettelijke grondslag vormt voor de politieke slachtofferopvang en de politieke slachtofferbejegening: «De politiediensten brengen de personen die hulp of bijstand vragen in contact met gespecialiseerde diensten. Zij verlenen bijstand aan de slachtoffers van misdrijven, inzonderheid door hun de nodige informatie te verstrekken.» (artikel 46).

Dat artikel moet in samenhang worden gelezen met artikel 123 van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, dat het volgende bepaalt: «De politieambtenaren dragen te allen tijde en in alle omstandigheden bij tot de bescherming van de medeburgers en tot de bijstand die deze laatsten mogen verwachten, alsook, wanneer de omstandigheden het vereisen, tot het doen naleven van de wet en tot het behoud van de openbare orde. Zij nemen de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden in acht en verbinden zich ertoe die te doen naleven.»

De circulaire OOP 15ter is eveneens een belangrijk element inzake de politieke slachtofferbejegening. Die circulaire geeft al in punt II aan dat het bijstaan van en het luisteren naar de slachtoffers integraal deel uitmaakt van de politieke taken, aangezien de politieambtenaar vaak de eerste persoon is met wie het slachtoffer contact heeft. Die bijstand mag derhalve niet als een bijkomende werklast worden beschouwd. In de circulaire wordt evenwel gepreciseerd dat de psychosociale dan wel de therapeutische hulpverlening niet onder de politietaken ressorteert, zodat de politieambtenaar het slachtoffer doorverwijst naar de door de gemeenschappen erkende instanties voor slachtofferhulp.

La circulaire confie aux chefs de corps et aux officiers dirigeants une mission générale de sensibilisation permanente du personnel de police en matières d'assistance aux victimes. En vue d'assurer une assistance optimale, il leur revient notamment de:

a) désigner un officier responsable qui assurera le suivi de la politique d'assistance aux victimes dans le corps. Cet officier contrôle l'exécution de la politique mise en place, évalue celle-ci et soumet ses propositions au chef de corps;

b) faire en sorte que leur personnel et notamment les agents de première ligne, soient sensibilisés et formés à l'assistance aux victimes;

c) mettre les moyens techniques et organisationnels nécessaires à la disposition de leur personnel (moyens de communication et de transport, locaux adaptés permettant d'accueillir les victimes avec discrétion, ...). Ces moyens doivent également être disponibles pour les reprises de contact avec la victime;

d) vu la nécessité pour le fonctionnaire de police de connaître les évolutions liées à l'assistance aux victimes, faire établir une liste des assistants de justice et magistrats de liaison près les parquets des tribunaux de première instance ainsi qu'une liste des instances d'aide reconnues. Mettre en permanence à la disposition du personnel de police la liste actualisée de ces instances en mentionnant leurs caractéristiques, adresses, heures d'ouverture et personnes de contact. Développer et entretenir avec ces instances une coopération active et informer le personnel policier de l'existence de celles-ci;

e) permettre l'organisation de «debriefings» afin de soutenir psychologiquement les membres du corps de police ayant été confrontés à des situations de victimisations graves. Le Service d'Assistance policière aux victimes peut éventuellement être chargé de cette mission.

Au niveau des fonctionnaires de police, les missions essentielles d'accueil et d'aide aux victimes sont décrites en cinq points:

- a) L'accueil;
- b) L'assistance pratique;
- c) La diffusion d'informations;
- d) La rédaction du procès-verbal;
- e) La reprise de contact avec la victime.

De circulaire belast de korpschefs en de leidinggevende officieren met de algemene taak het politiepersoneel voortdurend te sensibiliseren voor slachtofferbejegening. Om de bijstand te optimaliseren, moeten zij meer bepaald:

a) een officier aanwijzen die zal zorgen voor de follow-up van het slachtofferbeleid binnen het korps. Die officier oefent toezicht uit op de uitvoering van het beleid, evalueert het en bezorgt voorstellen aan de korpschef;

b) hun personeel, in het bijzonder de agenten die in eerste lijn werken, sensibiliseren voor slachtofferbejegening en het daartoe opleiden;

c) hun personeel de nodige technische en organisatorische middelen ter beschikking stellen (communicatie- en vervoermiddelen, aangepaste lokalen waar de slachtoffers met de nodige privacy opgevangen kunnen worden enzovoort). Die middelen moeten tevens beschikbaar zijn wanneer opnieuw contact met het slachtoffer wordt opgenomen;

d) een lijst laten opstellen van de justitieassistenten en de verbindingsmagistraten bij de parketten van de rechtbanken van eerste aanleg, alsook van de erkende hulpverleningsdiensten, aangezien politieambtenaren op de hoogte moeten zijn van de ontwikkelingen inzake slachtofferbejegening. De bijgewerkte lijst van die instanties (met vermelding van hun gegevens, adres, openingsuren en contactpersonen) moeten zij permanent ter beschikking stellen van het politiepersoneel. Met de voormelde instanties moeten zij een actieve samenwerking uitbouwen en onderhouden, en het politiepersoneel moet van hun bestaan op de hoogte worden gebracht;

e) de organisatie van debriefings mogelijk maken, met het oog op de psychologische ondersteuning van de leden van het politiekorps die met ernstige vormen van slachtofferschap geconfronteerd zijn geweest. Eventueel kan de Dienst voor politieke slachtofferbejegening met die taak worden belast.

De essentiële taak van de politieambtenaren inzake de slachtofferopvang en -bejegening omvat volgens de circulaire vijf delen:

- a) de opvang;
- b) de praktische bijstand;
- c) het verstrekken van informatie;
- d) het opstellen van een proces-verbaal;
- e) opnieuw contact opnemen met het slachtoffer.

Cette réglementation est complétée par l'arrêté royal du 17 septembre 2001 déterminant les normes d'organisation et de fonctionnement de la police locale visant à assurer un service minimum équivalent à la population qui dispose en son article 5 que: «La fonction d'assistance policière aux victimes consiste en la mise à disposition d'un accueil adéquat, d'information et d'assistance aux victimes. La police locale s'organise de façon à ce que chaque fonctionnaire de police et agent de police auxiliaire soit capable d'accomplir cette tâche. Si la police locale est confrontée à une victimisation grave, elle peut faire appel à un collaborateur, membre du personnel des services de police, spécialisé dans l'assistance aux victimes. Un collaborateur spécialisé par zone vaut en tant que norme minimale de fonctionnement et d'organisation. En outre, un tel collaborateur est contactable et rappelable en permanence, éventuellement en coopération avec d'autres zones.».

La circulaire PLP 10 du 9 octobre 2001 concernant les normes d'organisation et de fonctionnement de la police locale visant à assurer un service minimum équivalent à la population précise la portée de cet article en soulignant à nouveau que l'assistance aux victimes fait partie intégrante des missions policières et que la qualité de cette assistance implique l'acquisition de certaines attitudes, compétences et connaissances.

Outre l'obligation légale dans le chef de chaque fonctionnaire de police contenue dans l'article 46 de la loi sur la fonction de police, chaque corps de police locale doit disposer d'un collaborateur spécialisé, membre du personnel des services de police, afin de conseiller les fonctionnaires de police et de les assister dans l'accomplissement de leurs missions.

Ce collaborateur peut être, entre autres, plus particulièrement chargé:

- a) d'assurer la sensibilisation et la formation continue des membres du corps;
- b) de recueillir et de diffuser, au sein du corps, les informations liées à l'assistance aux victimes;
- c) d'assister les victimes dans certaines circonstances, par exemple dans des situations de crise émotionnelle ou de victimisation graves (notamment dans les situations d'accidents graves de la circulation accompagnés ou non de délits de fuite, etc.);

Die regelgeving wordt aangevuld met het koninklijk besluit van 17 september 2001 tot vaststelling van de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie teneinde een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking te verzekeren. Artikel 5 van dat koninklijk besluit bepaalt het volgende: «De functie politieele slachtofferbejegening bestaat in het verschaffen van een adequate opvang, informatie en bijstand aan het slachtoffer. De lokale politie organiseert zich derwijze dat elke politieambtenaar en elke hulpagent van politie in staat is deze taak te vervullen. In geval de lokale politie geconfronteerd wordt met zeer ernstig slachtofferschap mag ze een beroep kunnen doen op een gespecialiseerde medewerker, personeelslid van de politiediensten, inzake slachtofferbejegening.

Als minimale werkings- en organisatienorm voor deze functie geldt: één gespecialiseerde medewerker per zone. Bovendien wordt de permanente bereikbaarheid en terugroepbaarheid van dergelijke medewerker verzekerd, eventueel in samenwerking met andere zones.».

Voorts is er de circulaire PLP 10 van 9 oktober 2001 inzake de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie met het oog op het waarborgen van een minimale gelijkwaardige dienstverlening aan de bevolking. Die circulaire preciseert de draagwijdte van dat artikel en beklemtoont nogmaals dat slachtofferbejegening integraal deel uitmaakt van de politieke taken. Tevens wordt aangegeven dat een goede slachtofferbejegening impliceert dat de politieambtenaren zich een welbepaald gedrag, alsook een bepaalde bekwaamheid en kennis eigen maken.

Naast die wettelijke verplichting die elke politieambtenaar bij artikel 46 van de wet op het politieambt wordt opgelegd, moet ieder lokaal politiekorps beschikken over een gespecialiseerde medewerker, die tevens een personeelslid is van de politiediensten, om de politieambtenaren raad te geven en hen bij te staan in het vervullen van hun taak.

Die medewerker kan onder meer worden gelast:

- a) de leden van het korps te sensibiliseren en hen een voortgezette opleiding te verstrekken;
- b) informatie inzake slachtofferbejegening in te zamelen en vervolgens te verspreiden in het korps;
- c) de slachtoffers in welbepaalde omstandigheden bij te staan, bijvoorbeeld in situaties waar mensen het emotioneel moeilijk hebben of bij ernstige vormen van slachtofferschap (meer bepaald na zware verkeersongevallen, al dan niet met vluchtmisdrijf enzovoort);

d) d'orienter les victimes qui ont besoin d'une aide psychosociale vers les services compétents;

e) d'établir des contacts et une collaboration avec ces instances d'aide;

f) de participer aux structures de concertation.

Cette tâche peut être confiée intégralement à un assistant de police ou à un membre du personnel civil possédant un diplôme adéquat. Une telle personne doit être rappelable en permanence au sein de chaque zone. À cette fin, on peut concevoir cette fonction en collaboration avec d'autres zones.

La circulaire PLP 27 du 4 novembre 2002 concernant l'intensification et la stimulation de la coopération interzonale dispose que, concernant l'assistance policière aux victimes considérée comme un domaine entrant en ligne de compte pour la coopération interzonale, la norme minimale d'un collaborateur spécialisé par zone et de la disponibilité permanente de ce collaborateur doit inciter à une certaine harmonisation au niveau interzonal.

L'article 18 du décret du 15 mai 2003 relatif à la prévention de proximité dans les villes et communes de Wallonie dispose que nonobstant la reconnaissance par le gouvernement wallon d'un plan de prévention de proximité, une subvention peut être accordée à une des communes membres de la zone de police concernée, selon les modalités définies par le gouvernement, affectée au coût d'un travailleur social chargé, dans le ressort territorial de la zone, d'accompagner les services de police locale et d'améliorer l'accueil de première ligne des victimes. Le gouvernement désigne, par province, un travailleur social au moins, qui assurera, en outre, la coordination globale en matière d'aide aux victimes pour le territoire provincial concerné.

Un autre instrument fondamental est l'accord de coopération du 7 avril 1998 entre l'État et la Communauté flamande en matière d'assistance aux victimes qui précise que l'État est compétent pour la politique non judiciaire en matière de police et de sécurité et en particulier l'assistance policière aux victimes. Dans ce cadre et en exécution de l'article 46 de la loi sur la fonction de police, l'État s'engage à:

a) prendre les mesures de manière à ce que les intérêts de la victime d'une infraction soient reconnus par les moyens suivants:

d) slachtoffers die psychosociale hulp nodig hebben, door te verwijzen naar de bevoegde diensten;

e) contacten te leggen en een samenwerking uit te bouwen met die hulpverlenende instanties;

f) deel te nemen aan de overlegstructuren.

Die taak kan volledig aan een politieassistent of aan een burgerpersoneelslid met een passend diploma worden toevertrouwd. In iedere zone moet de betrokkene permanent kunnen worden opgeroepen. Die functie mag eventueel in samenwerking met andere zones worden uitgebouwd.

Inzake de politieke slachtofferbejegening, een taak die in aanmerking komt voor interzonale samenwerking, bepaalt de circulaire PLP 27 van 4 november 2002 inzake de intensifiëring en bevordering van de interzonale samenwerking dat de minimumnorm van één gespecialiseerde medewerker per zone, alsook de vereiste van diens permanente beschikbaarheid de zones moeten aanzetten tot een zekere onderlinge overeenstemming.

Artikel 18 van het decreet van 15 mei 2003 betreffende de buurtpreventie in de Waalse gemeenten en steden bepaalt het volgende: «Ondanks de erkenning van een plan voor buurtpreventie door de Waalse Regering kan een subsidie volgens de door de regering bepaalde regels worden verleend aan één van de gemeenten die lid zijn van de betrokken politiezone. Deze subsidie wordt besteed aan de kosten van een maatschappelijk werker die in het territoriaal rechtsgebied van de zone tot taak heeft de lokale politiediensten te begeleiden en voor een betere eerstelijnsopvang van slachtoffers te zorgen. De regering wijst minstens één in het eerste lid bedoelde maatschappelijk werker per provincie aan die ook voor de globale coördinatie inzake hulp aan slachtoffers zal zorgen voor het betrokken provinciale grondgebied.».

Een ander belangrijk instrument is het samenwerkingsakkoord inzake slachtofferzorg dat de Staat en de Vlaamse Gemeenschap op 7 april 1998 hebben gesloten. Daarin wordt gepreciseerd dat de Staat bevoegd is voor het niet-justitiële beleid inzake politie en veiligheid, en in het bijzonder de politieke slachtofferbejegening. In dat verband, alsook ter uitvoering van artikel 46 van de wet op het politieambt, verbindt de Staat er zich toe:

a) de maatregelen te nemen opdat de belangen van het slachtoffer van een misdrijf worden erkend, en wel door:

i. mettre à disposition des services de police les conditions matérielles adéquates pour l'accueil, la première prise en charge et l'audition des victimes;

ii. fournir aux victimes l'information nécessaire à propos de leurs droits au sein de la procédure judiciaire, du déroulement de la procédure pénale, de l'obtention d'une indemnisation et des possibilités de renvoi;

iii. veiller à ce que les victimes puissent faire acter dans le procès-verbal l'information nécessaire concernant le dommage matériel et immatériel subi ainsi que leur demande d'être tenues informées de l'enquête et de l'exécution possible de la peine;

iv. les fonctionnaires de police peuvent dans ce cadre être assistés par un service d'assistance aux victimes.

b) développer une formation adéquate et continuée en matière d'assistance aux victimes à l'intention de tous les fonctionnaires de police, entre autres en assurant la formation interne par l'intermédiaire du service d'assistance aux victimes du corps de police;

c) prévoir un point de contact au niveau du ministère de l'Intérieur, au sein de la Police Générale du Royaume afin d'encourager de manière structurelle un dialogue permanent et une collaboration avec d'autres instances en matière d'assistance aux victimes, tant au niveau fédéral, que communautaire et régional.

2. Informations données par les services de police

L'État s'est également engagé à veiller à ce que les services de police renvoient systématiquement les victimes vers les centres de la manière suivante:

a) au minimum toutes les victimes qui ont vu l'auteur ou dont le domicile a été cambriolé sont renvoyées directement et sans sélection préalable, pour autant que la victime y consente. Les autres victimes peuvent être renvoyées lorsque le fonctionnaire de police l'estime nécessaire ou lorsque le conseil d'arrondissement pour une politique en faveur des victimes recommande dans ce cas une autre procédure de renvoi. En tous cas, les autres victimes sont informées de l'offre d'aide des centres autonomes d'aide sociale générale ayant comme mission complémentaire l'aide aux victimes;

i. ervoor te zorgen dat de politiediensten beschikken over geschikte materiële voorzieningen voor het onthaal, de eerste opvang en het verhoor van de slachtoffers;

ii. de slachtoffers de nodige informatie te verstrekken over hun rechten in het kader van de gerechtelijke procedure, over het verloop van de strafrechtspleging, het verkrijgen van een schadevergoeding en de mogelijkheden tot doorverwijzing;

iii. ervoor te zorgen dat slachtoffers in het proces-verbaal de nodige informatie kunnen laten opnemen over de geleden materiële en immateriële schade, als ook hun verzoek om op de hoogte te worden gehouden over de voortgang van het onderzoek en de mogelijke strafuitvoering;

iv. de politieambtenaren mogen worden bijgestaan door een dienst slachtofferbejegening.

b) voor alle politieambtenaren te voorzien in een kwalitatief hoogstaande, permanente opleiding inzake slachtofferbejegening, onder meer door de dienst slachtofferbejegening van het politiekorps te belasten met de interne opleiding;

c) wat de FOD Binnenlandse Zaken betreft, bij de Algemene Rijkspolitie, te voorzien in een aanspreekpunt, teneinde de permanente dialoog tussen en de samenwerking met andere instanties inzake slachtofferzorg structureel te bevorderen, zowel op federaal niveau als op het niveau van de gemeenschappen en de gewesten.

2. Door de politiediensten verstrekte informatie

De Staat heeft zich tevens verbonden erop toe te zien dat de politiediensten de slachtoffers systematisch doorverwijzen naar de centra, en wel op de hierna vermelde wijze:

a) op zijn minst alle slachtoffers die de dader hebben gezien of in wier woning is ingebroken, worden rechtstreeks en zonder voorafgaande selectie doorverwezen, op voorwaarde dat het slachtoffer daarmee instemt. De andere slachtoffers kunnen worden doorverwezen wanneer de politieambtenaar zulks nodig acht, of wanneer de arrondissementele raad voor het slachtofferbeleid in dat verband een andere verwijspprocedure aanraadt. In elk geval worden de andere slachtoffers geïnformeerd over de hulpverlening door de autonome centra voor algemeen welzijnswerk die in bijkomende orde met slachtofferhulp zijn belast;

b) le renvoi a lieu par le service de police compétent qui, lors de la constatation des faits ou du dépôt de la plainte, complète un formulaire adéquat et, au plus tard le deuxième jour ouvrable qui suit cette formalité, envoie le formulaire au centre de l'arrondissement judiciaire. En cas d'urgence, le service de police prend directement contact avec le centre en question;

c) si la victime ne consent pas à un renvoi direct, le service de police fournit à la victime l'adresse et le numéro de téléphone du centre le plus proche;

d) il est fait mention de l'offre de renvoi de la victime vers un centre agréé dans le procès-verbal dressé lors de la constatation ou du dépôt;

e) en outre, le service de police compétent met les victimes nécessitant un accueil résidentiel immédiat directement en contact avec un centre d'accueil adéquat. Par dérogation à l'alinéa précédent, le service de police compétent renvoie directement un mineur victime de maltraitance intra - familiale ou de violence sexuelle intra - familiale vers un centre de confiance pour enfants maltraités.

La circulaire OOP 15ter précise la portée de cet engagement en disposant que le fonctionnaire de police informe toute victime de l'existence des «services (centres) d'aide aux victimes «agréés par les Communautés. Il informe la victime des missions de ces services et lui communique leurs coordonnées. Cette information s'accompagne de la remise d'une brochure adéquate, telle que la brochure disponible à la PGR «Vous, la victime», une publication fournie par le «Service (Centre) d'Aide aux victimes», une publication réalisée par le corps de police.

Le fonctionnaire de police propose systématiquement aux victimes de certaines catégories d'infractions un formulaire de renvoi vers un «Service (Centre) d'Aide aux victimes» agréés par les communautés. Pour la Communauté française, il s'agit des victimes d'actes de violence ainsi que celles ayant été confrontées à l'auteur d'une infraction. Pour la Communauté flamande, il s'agit des victimes qui ont vu l'auteur ou dont le domicile a été cambriolé.

b) de doorverwijzing gebeurt door de bevoegde politiedienst, die bij het vaststellen van de feiten dan wel het indienen van de klacht, een daartoe bestemd formulier invult, en het uiterlijk de tweede daaropvolgende werkdag doorstuurt naar het centrum van het gerechtelijk arrondissement. In dringende gevallen neemt de politiedienst dadelijk contact op met dat centrum;

c) indien het slachtoffer niet instemt met een rechtstreekse doorverwijzing, bezorgt de politiedienst het slachtoffer het adres en telefoonnummer van het dichtstbijzijnde centrum;

d) in het proces-verbaal dat is opgesteld naar aanleiding van de vaststelling van de feiten dan wel het indienen van de klacht, wordt vermeld dat het slachtoffer de mogelijkheid is geboden te worden doorverwezen naar een erkend centrum;

e) bovendien brengt de bevoegde politiedienst de slachtoffers die nood hebben aan een onmiddellijke residentiële opvang, rechtstreeks in contact met een geschikt opvangcentrum. In afwijking van het voorgaande verwijst de bevoegde politiedienst een minderjarig slachtoffer van mishandeling binnen het gezin of seksueel geweld binnen het gezin rechtstreeks door naar een vertrouwenscentrum voor mishandelde kinderen.

De circulaire OOP 15ter preciseert de draagwijdte van die verbintenis als volgt: «De politieambtenaar licht elk slachtoffer in over het bestaan van de «centra (diensten) voor slachtofferhulp», erkend door de Gemeenschappen. Hij licht het slachtoffer in over de opdrachten van deze diensten en deelt hem de gegevens ervan mee (...). Samen met deze informatie krijgt het slachtoffer de bij de ARP beschikbare brochure «U, het slachtoffer», een publicatie van het «Centrum (de dienst) voor slachtofferhulp», een publicatie van het politiekorps, ...».

De politieambtenaar bezorgt de slachtoffers van bepaalde soorten van misdrijven systematisch een verwijsformulier naar een door de gemeenschappen erkend «Centrum (Dienst) voor slachtofferhulp». Voor de Vlaamse Gemeenschap zijn dat slachtoffers die de dader zagen of in wier woning is ingebroken; voor de Franse Gemeenschap gaat het om slachtoffers van gewelddaden dan wel personen die zijn geconfronteerd met de dader van een misdrijf.

Le fonctionnaire de police peut également proposer aux autres victimes un formulaire de renvoi s'il estime que cela est nécessaire.

La procédure se déroule comme suit:

a) au moment du constat ou de la déposition, le fonctionnaire de police complète avec l'accord de la victime un formulaire de renvoi vers le «Service (Centre) d'Aide aux victimes» «en précisant qu'un collaborateur de ce service prendra ultérieurement contact avec elle. Pour la Communauté flamande, il s'agit du centre de l'arrondissement judiciaire;

b) il convient d'expliquer à la victime qu'il s'agit d'une offre de renvoi et qu'il n'y a aucun engagement ou obligation de sa part;

c) le formulaire de renvoi exprime le souhait de la victime d'être contactée par le «Service (Centre) d'Aide aux victimes». La victime marque son accord en apposant sa signature sur le formulaire de renvoi;

d) en cas d'urgence et avec l'accord de la victime, le fonctionnaire de police prend également directement contact par téléphone avec le «Service (Centre) d'Aide aux victimes»;

e) le fonctionnaire de police mentionne dans le procès-verbal cette offre d'orientation par formulaire mais n'indique pas la décision de la victime;

f) le formulaire complété est alors transmis le plus rapidement possible et au plus tard le deuxième jour ouvrable au «Service (Centre) d'Aide aux victimes».

Une procédure particulière a été mise en place pour les cas de victimisations spécifiques tels que les mineurs victimes de maltraitances et les personnes nécessitant un accueil résidentiel.

La circulaire OOP 15ter mentionne également l'existence, dans chaque arrondissement judiciaire, d'un Conseil d'arrondissement pour une politique en faveur des victimes, ayant pour mission de soutenir la politique en faveur des victimes. Des «équipes psychosociales» sont également prévues au niveau de chaque arrondissement judiciaire et ont, entre autres, pour mission de conseiller et d'informer le Conseil d'arrondissement.

De politieambtenaar kan ook aan de andere slachtoffers een verwijlsformulier bezorgen als hij zulks nodig acht.

De procedure verloopt als volgt:

a) op het ogenblik van de vaststelling of van de verklaring vult de politieambtenaar, met de goedkeuring van het slachtoffer, een formulier in voor doorverwijzing naar het «Centrum (de Dienst) voor slachtofferhulp», waarbij gepreciseerd wordt dat een medewerker van die instantie later contact met hem zal opnemen. Voor de Vlaamse Gemeenschap gaat het om het centrum binnen het gerechtelijk arrondissement;

b) er moet aan het slachtoffer worden uitgelegd dat het om een aanbod van doorverwijzing gaat, en dat hij zich tot niets dient te verbinden noch verplicht te voelen;

c) het verwijlsformulier vermeldt de wens van het slachtoffer om door het «Centrum (de Dienst) voor slachtofferhulp» te worden gecontacteerd. Het slachtoffer stemt daarin toe door het verwijlsformulier te ondertekenen;

d) in dringende gevallen, en met de goedkeuring van het slachtoffer, neemt de politieambtenaar eveneens rechtstreeks telefonisch contact op met het «Centrum (de Dienst) voor slachtofferhulp»;

e) de politieambtenaar vermeldt dit aanbod van doorverwijzing per formulier in het proces-verbaal, evenwel zonder daarbij melding te maken van de beslissing van het slachtoffer;

f) het ingevulde formulier wordt vervolgens zo spoedig mogelijk, en uiterlijk op de tweede werkdag, doorgestuurd naar het «Centrum (de Dienst) voor slachtofferhulp».

Voor specifieke vormen van slachtofferschap, zoals minderjarigen die het slachtoffer zijn van mishandeling en personen die nood hebben aan residentiële opvang, is een bijzondere procedure ingesteld.

De circulaire OOP 15ter vermeldt tevens dat elk gerechtelijk arrondissement beschikt over een arrondissementele raad voor het slachtofferbeleid, met als doel het slachtofferbeleid te ondersteunen. Tevens is voor elk gerechtelijk arrondissement voorzien in «welzijnsteams slachtofferzorg»; deze hebben onder meer als taak de arrondissementele raad te adviseren en te informeren.

La circulaire signale également que les services de police doivent participer au fonctionnement de ces structures et apporter leur collaboration.

3. La formation des services de police

Pour ce qui concerne les formations de base des membres du personnel du cadre opérationnel des services de police, divers modules concernent l'accueil et l'assistance aux victimes.

Le programme de la formation de base de l'auxiliaire de police contient un module intitulé «Pouvoir accueillir, aider et répondre aux demandes d'assistance d'une victime: l'aspirant apprend à aider la victime.»

Les objectifs opérationnels de ce module sont les suivants:

- a) effectuer le premier accueil d'une victime (en situation de crise ou non);
- b) guider la victime dans la formulation de ses attentes;
- c) rechercher le service d'assistance ou de secours répondant aux besoins de la personne à l'aide de sa carte sociale;
- d) prodiguer les secours d'urgence et les premiers soins lors d'accidents.

Le programme de formation du candidat inspecteur de police contient également un module concernant les victimes intitulé «Pouvoir accueillir, aider et répondre aux demandes d'assistance d'une victime : L'aspirant inspecteur de police apprend à aider une victime, à répondre de manière adéquate à ses demandes et à annoncer avec tact une mauvaise nouvelle.»

Les objectifs opérationnels de ce module sont les suivants:

- a) identifier les besoins des victimes;
- b) distinguer les catégories de victimes;
- c) identifier les principales attentes d'une victime en matière d'information;
- d) informer la personne sur ses droits et devoirs en matière civile à l'aide du Code civil;

Voorts wordt in de circulaire gesteld dat de politiediensten moeten deelnemen aan de werking van deze structuren en hun medewerking verlenen.

3. De opleiding van de politiediensten

Verschillende modules van de basisopleiding voor de personeelsleden van de operationele formatie van de politiediensten hebben betrekking op de opvang en de bejegening van slachtoffers.

Het basisopleidingsprogramma voor politieassistent bevat een module «Slachtofferopvang en -bejegening, alsook ingaan op diens verzoek om bijstand: de aspirant leert een slachtoffer bijstaan» (*vert.*).

De operationele doelstellingen van die module zijn de volgende:

- a) een slachtoffer de eerste opvang bieden (al dan niet in een crisissituatie);
- b) het slachtoffer begeleiden bij het formuleren van zijn verwachtingen;
- c) de bejegenings- of hulpdienst zoeken die het best tegemoet komt aan de behoeften van de betrokkene, zulks met behulp van diens sociale kaart;
- d) bij ongevallen de dringende en eerste hulp verstrekken.

Ook het opleidingsprogramma voor kandidaat-inspecteur van politie bevat een module in verband met de slachtoffers, met als titel «Slachtofferopvang en -bejegening, alsook ingaan op diens verzoek om bijstand: de aspirant-inspecteur van politie leert een slachtoffer helpen, op passende wijze tegemoet komen aan diens vragen en tactvol slecht nieuws meedelen» (*vert.*).

De operationele doelstellingen van die module zijn de volgende:

- a) de behoeften van de slachtoffers bepalen;
- b) de categorieën van slachtoffers onderscheiden;
- c) de belangrijkste verwachtingen van het slachtoffer inzake informatie bepalen;
- d) de betrokkene met behulp van het Burgerlijk Wetboek informeren over zijn burgerlijke rechten en plichten;

e) exécuter les différents devoirs qui lui incombent en matière civile;

f) effectuer le premier accueil d'une victime (en situation de crise ou non);

g) guider la victime dans la formulation de ses attentes;

h) rechercher le service d'assistance ou de secours répondant aux besoins de la personne à l'aide de sa carte sociale;

i) annoncer une mauvaise nouvelle et assister la personne concernée par cette mauvaise nouvelle;

j) prodiguer les secours d'urgence et les premiers soins lors d'accidents.

La formation de base du cadre moyen du service de police intégré, structuré à deux niveaux aborde la problématique de l'assistance aux victimes dans deux modules:

a) «La fonction de relais de l'inspecteur principal de police» dont les objectifs opérationnels sont notamment l'accueil et l'orientation des victimes d'infractions et l'accueil et l'orientation de certaines victimes particulières;

b) «L'audition circonstanciée» dont l'un des objectifs opérationnels est d'adapter l'audition aux situations vécues par les victimes et de les renvoyer vers des structures de prise en charge.

La formation de base du cadre des officiers contient quant à lui un module intitulé «À un niveau de dirigeant, comprendre le rôle de la police en ce qui concerne le traitement des victimes» qui vise à apprendre à l'étudiant les attitudes correctes à l'égard des victimes et le rôle de l'officier à ce sujet (accueil, prise en charge, renvoi vers d'autres organismes, reprise de contact, annonce d'une mauvaise nouvelle, audition etc.)

Le programme de formation préparatoire du cadre moyen et du cadre officier prévoit lui aussi un module intitulé «Savoir comment accueillir, aider et répondre aux demandes d'assistance d'une victime: L'aspirant inspecteur principal et l'aspirant commissaire apprend à aider une victime, à répondre de manière adéquate à ses demandes et à annoncer avec tact une mauvaise nouvelle.».

e) de verschillende burgerplichten ten uitvoer leggen waaraan hij onderworpen is;

f) een slachtoffer de eerste opvang bieden (al dan niet in een crisissituatie);

g) het slachtoffer begeleiden bij het formuleren van zijn verwachtingen;

h) de bejegening- of hulpdienst zoeken die het best tegemoet komt aan de behoeften van de betrokkene, zulks met behulp van diens sociale kaart;

i) slecht nieuws meedelen en de persoon die dat slechte nieuws krijgt, bijstaan;

j) bij ongevallen de dringende en eerste hulp verstrekken.

De basisopleiding van het middenkader van de op twee niveaus gestructureerde politiedienst gaat in de volgende twee modules in op het vraagstuk betreffende slachtofferbejegening:

a) «De bufferfunctie van de hoofdinspecteur»; de operationele doelstellingen daarvan zijn inzonderheid: slachtoffers van misdrijven opvangen en doorverwijzen, alsmede sommige specifieke slachtoffers opvangen en doorverwijzen;

b) «Omstandig verhoor»: een van de operationele doelstellingen daarvan bestaat erin het verhoor af te stemmen op de werkelijk door de slachtoffers beleefde situaties, alsmede hen door te verwijzen naar opvangvoorzieningen.

De basisopleiding van het officierenkader bevat een module «Op een leidinggevend niveau de rol van de politie begrijpen inzake slachtofferbejegening» (*vert.*); deze strekt ertoe de student de juiste houdingen aan te leren ten aanzien van de slachtoffers, alsmede de rol van de officier daarbij (de betrokkene opvangen, bijstaan, hem doorverwijzen naar andere instanties, opnieuw contact opnemen, slecht nieuws meedelen, een verhoor afnemen enzovoort).

Het voorbereidend opleidingsprogramma voor het middenkader en het officierenkader voorziet evenzeer in een module met als titel «Slachtofferopvang en -bejegening, alsook ingaan op diens verzoek om bijstand: de aspirant-hoofdinspecteur en de aspirant-commissaris leren een slachtoffer helpen, op passende wijze tegemoet komen aan diens vragen alsmede tactvol slecht nieuws meedelen» (*vert.*).

Les objectifs opérationnels sont les suivants:

- a) identifier les besoins des victimes;
- b) distinguer les catégories de victimes;
- c) identifier les principales attentes d'une victime en matière d'information;
- d) informer la personne sur ses droits et devoirs en matière civile à l'aide du Code civil;
- e) exécuter les diverses tâches pour lesquelles le fonctionnaire de police est compétent en matière civile;
- f) effectuer le premier accueil d'une victime (en situation de crise ou non);
- g) guider la victime dans la formulation de ses attentes;
- h) rechercher le service d'assistance ou de secours répondant aux besoins de la personne à l'aide de sa carte sociale;
- i) expliquer les principes de l'annonce d'une mauvaise nouvelle;
- j) expliquer comment aborder les personnes en état de crise suicidaire;
- k) prodiguer les secours d'urgence et les premiers soins lors d'accidents.

4. Les copies de dossiers répressifs et leurs coûts

Pour ce qui concerne le coût de la copie du dossier répressif, il a été revu à la baisse dans le courant de la dernière législature suite à une initiative du ministre des Finances.

Conformément à l'article 125 de l'arrêté royal du 28 décembre 1950 portant règlement général sur les frais de justice en matière répressive, l'obtention d'une copie d'un dossier répressif ou de certaines pièces de ce dossier est soumise à l'autorisation préalable du procureur général près la cour d'appel ou de l'auditeur général. Les frais occasionnés par la délivrance des copies sont à la charge des requérants.

De operationele doelstellingen van die module zijn de volgende:

- a) de behoeften van de slachtoffers bepalen;
- b) de categorieën van slachtoffers onderscheiden;
- c) de belangrijkste verwachtingen van het slachtoffer inzake informatie bepalen;
- d) de betrokkene met behulp van het Burgerlijk Wetboek informeren over zijn burgerlijke rechten en plichten;
- e) de verschillende civielrechtelijke taken ten uitvoer leggen waarvoor de politieambtenaar bevoegd is;
- f) een slachtoffer de eerste opvang bieden (al dan niet in een crisissituatie);
- g) het slachtoffer begeleiden bij het formuleren van zijn verwachtingen;
- h) de bejegening- of hulpdienst zoeken die het best tegemoet komt aan de behoeften van de betrokkene, zulks met behulp van diens sociale kaart;
- i) uitleggen welke beginselen gelden bij het meedelen van slecht nieuws;
- j) uitleggen hoe dient te worden omgaan met mensen in een crisistoestand die op het punt staan zelfmoord te plegen;
- k) bij ongevallen de dringende en eerste hulp verstrekken.

4. Afschriften van strafdossiers en de kostprijs ervan

De kosten voor afschriften van strafdossiers werden in de loop van de jongste regeerperiode verlaagd op initiatief van de minister van Financiën.

Krachtens artikel 125 van het koninklijk besluit van 28 december 1950 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken mag een afschrift van een strafdossier of van sommige dossierstukken maar worden verkregen mits sprake is van een voorafgaande machtiging door de procureur des Konings bij het hof van beroep, dan wel van de auditeur-generaal. De kosten van de afgeleverde afschriften komen ten laste van de aanvragers.

L'article 272 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe, disposait que quel que soit le greffe dans lequel s'opère la délivrance le droit est fixé à 0,75 EUR par page (sans pouvoir être inférieur à 1,50 EUR pour chaque copie). À partir de la 1 001ème copie, le tarif est ramené à 0,25 EUR par page, sans que le montant global des droits d'expédition dus puisse toutefois dépasser 2 500 euros.

La loi du 26 février 2003 modifiant le Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe en ce qui concerne la réduction des droits d'expédition a apporté les innovations suivantes:

a) réduction des droits d'expédition prévus à l'article 272, 1°, du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe: Le tarif actuel de 0,75 EUR par page pour l'obtention de copies de dossiers judiciaires, avec un tarif préférentiel limité à partir de la 1 001ème copie (0,25 EUR par page), constitue une entrave à l'accès des dossiers judiciaires. Pour remédier à cette situation, le tarif est ramené à 0,25 EUR par page à partir de la troisième copie, sans que le montant global des droits d'expédition dus puisse, en pareil cas, dépasser 1 250,00 EUR;

b) exemption des droits d'expédition prévue à l'article 280, 8°, du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe: en matière pénale, les copies délivrées, au père ou à la mère, à un adoptant ou au tuteur, en qualité de partie civile ou de personne qui, sur base du dossier, pourrait faire état d'un préjudice, lorsque l'affaire concerne une infraction commise contre un mineur, et que les lois punissent d'une peine criminelle ou correctionnelle sont gratuites. Chaque parent a droit, séparément, à l'exemption. Ceci pour éviter que, en cas de séparation, seul le parent qui exerce le droit de garde sur l'enfant puisse être gratuitement entièrement informé, alors que l'autre devrait payer pour les mêmes copies. Il va de soi que celui qui demande l'exemption doit la demander en qualité de partie civile ou de personne qui, sur base du dossier, pourrait faire état d'un préjudice;

c) on donne à la nouvelle disposition d'exemption un effet rétroactif. Il est prévu que les droits d'expédition perçus lors de la délivrance par le greffier de copies dans les conditions du nouvel article 280, 8° du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe peuvent être restitués lorsque la délivrance par le greffier a été effectuée pendant la période s'éten-

In artikel 272 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten was het volgende bepaald: «Het recht wordt echter op 0,75 EUR per bladzijde bepaald, zonder lager te mogen zijn dan 1,50 EUR (...), onverschillig op welke griffie de aflevering geschiedt.». Het tarief wordt «vanaf het 1 001ste afschrift bepaald op 0,25 EUR per bladzijde, zonder dat het globaal bedrag aan verschuldigde expeditierechten alsdan meer dan 2 500 EUR kan bedragen;».

Bij de wet van 26 februari 2003 tot wijziging van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten, met betrekking tot de verlaging van het expeditierecht, werden de volgende wijzigingen aangebracht.

a) verlaging van de in artikel 272, 1°, van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten vastgelegde expeditierechten: het huidige tarief van 0,75 EUR per bladzijde ter verkrijging van afschriften uit gerechtelijke dossiers – met een voorkeurtarief dat pas vanaf het 1001ste afschrift geldt (0,25 EUR per bladzijde) – belemmert de toegang tot gerechtelijke dossiers. Om die toestand te verhelpen wordt het tarief vanaf het derde afschrift teruggebracht tot 0,25 EUR per bladzijde, «zonder dat het globaal bedrag aan verschuldigde expeditierechten alsdan meer dan 1.250,00 EUR kan bedragen»;

b) vrijstelling van de in artikel 280, 8° van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten vastgelegde expeditierechten: «de afschriften in strafzaken, afgeleverd aan de vader of de moeder, aan een adoptant of aan de voogd in hun hoedanigheid van burgerlijke partij of van persoon die zich op grond van het dossier zou kunnen beroepen op een nadeel, wanneer de zaak betrekking heeft op een misdrijf gepleegd tegen een minderjarige en dat naar de wetten strafbaar is gesteld met een criminele of correctionele straf» zijn kosteloos. Elke ouder heeft afzonderlijk recht op de vrijstelling; zodoende wordt in geval van scheiding voorkomen dat alleen de ouder met gezagsrecht kosteloos volledig zou kunnen worden ingelicht, terwijl de andere voor dezelfde afschriften zou moeten betalen. Het spreekt voor zich dat wie om vrijstelling verzoekt, zulks moet doen in de hoedanigheid van burgerlijke partij dan wel van de persoon die op grond van het dossier een nadeel zou kunnen doen gelden;

c) de nieuwe, tot vrijstelling strekkende bepaling krijgt terugwerkende kracht. Er is het volgende bepaald: «De expeditierechten geheven bij de aflevering door de griffier van afschriften onder de voorwaarden van artikel 280, 8°, van het Wetboek der registratie-, hypotheek-, en griffierechten, ingevoegd bij artikel 3 van deze wet, kunnen worden teruggegeven indien de

dant du 1er mai 2000 jusqu'au jour de l'entrée en vigueur de la loi en projet.

Ces modifications s'inscrivent tout à fait dans la lignée des récentes innovations introduites par la loi Franchimont dans le domaine de la procédure pénale et des initiatives prises en vue d'améliorer la position de la victime dans la procédure pénale, en application du Plan fédéral de sécurité et de politique pénitentiaire du précédent ministre de la Justice dans lequel ont été intégrées les recommandations de la commission d'enquête parlementaire Dutroux-Nihoul c.s. en ce qui concerne l'aide aux victimes.

5. Les libérations conditionnelles

Au niveau de la libération conditionnelle, la réforme de 1998 a apporté une série d'adaptations visant à améliorer la position de la victime dans le cadre de cette procédure.

L'article 3, § 4 de la loi du 5 mars 1998 relative à la libération conditionnelle et modifiant la loi du 9 avril 1930 de défense sociale à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude, remplacée par la loi du 1er juillet 1964 prévoit que dans les dix jours après que la conférence du personnel a émis son avis, le directeur communique la proposition au ministre et au parquet qui a exercé les poursuites. Le ministère public fait parvenir au ministre, dans le mois qui suit la réception de la proposition, son avis motivé quant au fait de savoir s'il existe ou non des contre-indications impliquant un risque sérieux pour la société ou faisant raisonnablement obstacle aux conditions de réinsertion sociale du condamné; ces contre-indications se rapportent:

- a) aux possibilités de reclassement du condamné;
- b) à la personnalité du condamné;
- c) au comportement du condamné pendant sa détention;
- d) au risque de voir l'intéressé commettre de nouveaux faits constitutifs d'infractions;

aflevering door de griffier is geschied in de periode van 1 mei 2000 tot de dag van inwerkingtreding van deze wet.».

Die wijzigingen liggen volledig in de lijn van de recente wijzigingen die krachtens de wet-Franchimont werden ingesteld op het stuk van de strafrechtspleging, alsmede van de initiatieven die werden genomen ter verbetering van de positie van het slachtoffer bij de strafrechtspleging (zulks met toepassing van het Federaal Veiligheids- en Detentieplan van de vorige minister van Justitie, waarin de aanbevelingen inzake slachtofferbejegening werden opgenomen van de parlementaire onderzoekscommissie «naar de wijze waarop het onderzoek door politie en gerecht werd gevoerd in de zaak «Dutroux-Nihoul en consorten»»).

5. Voorwaardelijke invrijheidstellingen

Met betrekking tot de voorwaardelijke invrijheidstelling heeft de hervorming van 1998 voor een aantal aanpassingen gezorgd ter verbetering van de positie van het slachtoffer in het kader van die procedure.

In artikel 3, § 4, van de wet van 5 maart 1998 betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en tot wijziging van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers, vervangen door de wet van 1 juli 1964, is bepaald dat de directeur binnen tien dagen nadat het personeelscollege zijn advies heeft uitgebracht, het voorstel verzendt aan de minister en aan het parket dat de vervolging heeft uitgeoefend. Het openbaar ministerie zendt binnen een maand na ontvangst van het voorstel zijn gemotiveerd advies over aan de minister betreffende de vraag of er al dan niet «contra-indicaties bestaan die een ernstig risico inhouden voor de maatschappij of die er redelijkerwijze aan in de weg staan dat de voorwaarden voor de sociale reïntegratie van de veroordeelde worden vervuld; die tegenaanwijzingen hebben betrekking op:

- a) de mogelijkheid tot reclassering van de veroordeelde;
- b) de persoonlijkheid van de veroordeelde;
- c) het gedrag van de veroordeelde tijdens de detentie;
- d) het risico op het plegen van nieuwe strafbare feiten;

e) à l'attitude du condamné à l'égard des victimes des infractions qui ont donné lieu à sa condamnation.

Dans les cas prévus par le Roi, le ministère public recueille en outre à cet effet des informations concernant les éventuelles conditions particulières de la libération qui pourraient être établies dans l'intérêt des victimes.

L'article 12 de l'arrêté royal du 10 février 1999 portant des mesures d'exécution relatives à la libération conditionnelle prévoit que le ministère public recueille des informations concernant les éventuelles conditions particulières qui pourraient être établies dans l'intérêt de la victime ou de ses ayants - droit si elle est décédée, dans les cas suivants:

1°) sauf lorsque la victime, ou ses ayants - droit si elle est décédée, a clairement fait savoir qu'elle ne souhaitait pas être contactée, lorsque le condamné subit une peine pour un fait visé:

a) aux articles 347*bis*, 372 à 378, 400 à 404, 407, 408, 410 ou 473 à 476 du Code pénal, ou;

b) aux articles 379 à 386*ter* du même Code, si les faits ont été commis sur ou à l'aide de mineurs, ou;

c) aux articles 393 à 397 du même Code ou pour avoir commis à cet égard une tentative punissable, ou;

2° lorsque la victime d'une infraction ayant donné lieu à une condamnation à une peine de réclusion, de détention ou d'emprisonnement dont la partie à subir effectivement est d'au moins un an, a communiqué, elle-même ou ses ayants droit si elle est décédée, par l'intermédiaire de son avocat, par écrit au secrétariat du ministère public ou à (un fonctionnaire du Service des Maisons de Justice chargé de l'accueil des victimes), le souhait d'être tenue informée d'une éventuelle libération conditionnelle ou d'être entendue en vue de fournir des informations en rapport avec les éventuelles conditions qui pourraient être établies dans son intérêt. Cette déclaration écrite peut avoir lieu à partir du moment où la condamnation des faits dont elle est victime est coulée en force de chose jugée.

Un fonctionnaire du Service des Maisons de Justice chargé de l'accueil des victimes éclaire la victime ou ses ayants droit si elle est décédée sur les conditions auxquelles elle peut être entendue par la Commission quand des renseignements ont été recueillis sur les éventuelles conditions à imposer dans son intérêt.

e) de houding van de veroordeelde tegenover de slachtoffers van de strafbare feiten waarvoor hij werd veroordeeld.».

In de door de Koning bepaalde gevallen wint het daartoe bovendien inlichtingen in over mogelijke bijzondere voorwaarden voor de invrijheidstelling die in het belang van de slachtoffers kunnen worden opgelegd.

In artikel 12 van het koninklijk besluit van 10 februari 1999 houdende uitvoeringsmaatregelen inzake de voorwaardelijke invrijheidstelling is bepaald dat het openbaar ministerie in de hierna volgende gevallen inlichtingen inwint over «de eventueel in het belang van het slachtoffer, of zijn rechthebbenden zo het overleden is, op te leggen bijzondere voorwaarden:

1° behoudens wanneer het slachtoffer, of zijn rechthebbenden zo het overleden is, eerder duidelijk te kennen heeft gegeven dat het niet wenst gecontacteerd te worden, indien de veroordeelde een straf ondergaat voor een feit bedoeld in:

a) de artikelen 347*bis*; 372 tot 378; 400 tot 404; 407; 408; 410 of 473 tot 476 van het Strafwetboek, of;

b) de artikelen 379 tot 386*ter* van hetzelfde Wetboek indien die feiten gepleegd werden op minderjarigen of met hun deelneming, of;

c) de artikelen 393 tot 397 van hetzelfde Wetboek of de strafbare poging tot deze feiten, of;

2° voor zover het misdrijf waarvan hij slachtoffer is, geleid heeft tot een veroordeling tot opsluiting, tot hechtenis of tot een gevangenisstraf waarvan het effectief gedeelte ten minste één jaar bedraagt en indien het slachtoffer, of zijn rechthebbenden zo het overleden is, zelf, of door bemiddeling van zijn advocaat, op het secretariaat van het openbaar ministerie of aan (een ambtenaar van de Dienst Justitiehuisen belast met het slachtofferonthaal) schriftelijk heeft meegedeeld dat het verder geïnformeerd wenst te worden over een eventuele voorwaardelijke invrijheidstelling of inlichtingen wenst te verstrekken over eventueel in zijn belang op te leggen voorwaarden. Deze schriftelijke verklaring kan afgelegd worden vanaf het ogenblik dat de veroordeling op basis van de feiten waarvan betrokkene slachtoffer is, in kracht van gewijsde treedt. (...)

Een ambtenaar van de Dienst Justitiehuisen belast met het slachtofferonthaal licht het slachtoffer, of zijn rechthebbenden zo het overleden is, in over de voorwaarden waaronder hij kan worden gehoord door de commissie wanneer over de eventueel in zijn belang op te leggen voorwaarden inlichtingen werden ingewonnen.».

L'article 4, § 3, de ladite loi du 5 mars 1998 prévoit encore qu'avant de statuer sur la libération conditionnelle, la commission entend le condamné et son conseil, le ministère public et le directeur de l'établissement pénitentiaire.

Dans les cas fixés par le Roi, la victime, pour autant qu'il s'agisse d'une personne physique, ou, si elle est décédée, ses ayants droit, sera entendue, à sa demande et pour autant qu'elle puisse justifier d'un intérêt direct et légitime, concernant les conditions qu'il convient d'imposer dans son intérêt.

Par ailleurs, la victime peut se faire assister par son avocat, par le délégué d'un organisme public ou d'une association agréée à cette fin par le Roi.

Si la commission accepte la demande de la victime ou, le cas échéant, de ses ayants droit, elle l'en informe par lettre recommandée au moins dix jours avant la date de l'audience. Si la commission rejette la demande, elle motive sa décision et la notifie à la victime dans les dix jours par lettre recommandée. Cette décision n'est susceptible d'aucun recours.

La commission peut décider d'entendre également d'autres personnes.

L'article 4, § 8, précise quant à lui qu'en cas d'octroi de la libération conditionnelle, la commission en informe la victime, à sa demande, et lui communique, par lettre recommandée, les conditions qui garantissent ses intérêts pour autant que la victime ait un intérêt légitime et direct.

Les articles 13 et 14 de l'arrêté royal du 10 février 1999 prévoient quant à eux que la victime ou ses ayants droit si elle est décédée, est entendue pour autant que des renseignements soient recueillis auprès d'elle et qu'un fonctionnaire du Service des Maisons de Justice chargé de l'accueil des victimes éclaire la victime ou ses ayants - droit si elle est décédée sur les conditions auxquelles elle peut-être informée de l'octroi de la libération conditionnelle et des conditions imposées dans son intérêt quand des renseignements ont été recueillis sur les éventuelles conditions à imposer dans son intérêt.

L'article 14 précise encore que lorsqu'une victime ou ses ayants droit si elle est décédée est entendue par la Commission conformément à l'article 4, § 3, de la loi sur la libération conditionnelle, et qu'elle n'a pas fait savoir plus tôt qu'elle souhaitait recevoir les infor-

Voorts voorziet artikel 4, § 3, van voornoemde wet van 5 maart 1998 in het volgende: «Alvorens een beslissing te nemen over de voorwaardelijke invrijheidstelling, hoort de commissie de veroordeelde en zijn raadsman, het openbaar ministerie en de directeur van de strafinrichting.

In de gevallen bepaald door de Koning wordt het slachtoffer, mits het een natuurlijk persoon is, of zijn rechthebbenden zo het overleden is, en voor zover het daarbij een legitiem en direct belang heeft, op zijn verzoek gehoord aangaande de voorwaarden die in zijn belang moeten worden opgelegd.

Het slachtoffer kan zich bovendien laten bijstaan door zijn raadsman, door de gemachtigde van een overheidsinstelling of een door de Koning hiertoe erkende vereniging.

Indien de commissie het verzoek vanwege het slachtoffer, of in voorkomend geval van zijn rechthebbenden inwilligt, wordt het minstens tien dagen voor de datum van de zitting per aangetekend schrijven hiervan ingelicht. Indien de commissie het verzoek afwijst, motiveert zij haar beslissing en brengt deze binnen een termijn van tien dagen per aangetekend schrijven ter kennis van het slachtoffer. Tegen deze beslissing staat geen rechtsmiddel open.

De commissie kan beslissen eveneens andere personen te horen.».

Artikel 4, § 8, bevat de volgende nadere bepaling: «Indien de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt verleend, deelt de commissie dit feit en de in het belang van het slachtoffer opgelegde voorwaarden, op diens verzoek aan het slachtoffer per aangetekend schrijven mee, voor zover het gaat om een slachtoffer dat een legitiem en direct belang heeft.».

Artikel 13 van het koninklijk besluit van 10 februari 1999 bepaalt: «Het slachtoffer, of zijn rechthebbenden zo het overleden is, wordt gehoord voor zover (...) nadere inlichtingen bij hem zijn ingewonnen»; in artikel 14 daarvan staat: «Een ambtenaar van de Dienst Justitiehuisen belast met het slachtofferonthaal licht het slachtoffer, of zijn rechthebbenden zo het overleden is, in over de voorwaarden waaronder hij in kennis kan worden gesteld van de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling en van de in zijn belang opgelegde voorwaarden wanneer over de eventueel in zijn belang op te leggen voorwaarden inlichtingen werden ingewonnen.».

Bij datzelfde artikel 14 wordt voorts het volgende bepaald: «Indien een slachtoffer, of zijn rechthebbenden zo het overleden is, overeenkomstig artikel 4, § 3 van de wet betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling door de commissie wordt gehoord, en het niet

mations visées à l'article 4, § 8, de la même loi, le président lui demande si elle souhaite les recevoir. Dans le procès-verbal de l'audience, il en est fait mention.

6. Exécution de la peine privative de liberté

Au niveau de l'exécution de la peine privative de liberté, le précédent ministre de la Justice avait déposé un projet de loi relatif au renforcement du contrôle des détenus qui quittent la prison, à l'amélioration du statut de la victime et à l'optimisation de la capacité carcérale et qui vise à rendre opérationnel le Plan fédéral de sécurité et de politique pénitentiaire et a pour objet de résoudre des problèmes importants qui nuisent à la bonne exécution des peines.

Comme l'indique l'intitulé, un volet de ce projet de loi concernait directement les droits des victimes et plus spécifiquement celui d'obtenir des informations.

Pour l'instant, les victimes d'infractions graves n'obtiennent des informations que lorsque l'auteur doit comparaître devant la commission de libération conditionnelle.

Cet état de fait donne lieu à deux situations indésirables:

a) une victime ne sera informée que lorsque l'auteur bénéficie d'une mesure de libération conditionnelle. De ce fait, il n'est pas rare qu'une victime soit subitement confrontée, sans y être préparée, à l'auteur de l'infraction lorsque celui – ci bénéficie d'un congé pénitentiaire, du régime de la semi – liberté ou d'une mesure de surveillance électronique;

b) certaines victimes ont le droit de fournir et de demander des informations ainsi que d'être informées de la libération de l'auteur mais elles ne peuvent jamais faire usage de ces droits lorsque l'auteur bénéficie non pas d'une libération conditionnelle mais d'une mise en liberté provisoire.

Le projet visait par conséquent à clarifier la situation.

Ce projet de loi reconnaît le droit aux victimes, qui ont un intérêt légitime et direct, à fournir des informations sur des conditions particulières à imposer éven-

eerder te kennen heeft gegeven dat het de mededelingen wenst te ontvangen zoals bepaald in artikel 4, § 8 van dezelfde wet, dan vraagt de voorzitter hem of hij die informatie wenst te ontvangen.».

6. Tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende straf

In verband met de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende straf had de vorige minister van Justitie het wetsontwerp ingediend «inzake de verscherping van de controle van veroordeelde gedetineerden die de gevangenis verlaten, inzake de verbetering van de positie van het slachtoffer wanneer de dader de gevangenis verlaat en inzake de optimalisering van de penitentiaire capaciteit». Dat wetsontwerp strekte ertoe aan het Federaal Veiligheids- en Detentieplan uitvoering te geven. Tevens was het de bedoeling komaf te maken met de grote moeilijkheden in verband met een correcte strafuitvoering.

Zoals het opschrift aangeeft, had een onderdeel van dat wetsontwerp rechtstreeks betrekking op de rechten van de slachtoffers, meer bepaald op het recht informatie te verkrijgen.

Thans verkrijgen de slachtoffers van zware misdrijven alleen gegevens wanneer de dader voor de commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling moet verschijnen.

Die toestand leidt tot twee ongewenste situaties:

a) een slachtoffer wordt pas op de hoogte gebracht wanneer zijn dader voorwaardelijk in vrijheid wordt gesteld. Daardoor gebeurt het meer dan eens dat een slachtoffer onverwachts en onvoorbereid met de dader van het misdrijf wordt geconfronteerd wanneer die dader een penitentiair verlof, de halve vrijheid of een elektronisch toezicht geniet;

b) sommige slachtoffers hebben wel het recht om informatie te verschaffen en te vragen, alsook om op de hoogte te worden gebracht van de invrijheidstelling van de dader, maar ze kunnen van die rechten nooit gebruik maken als hun dader niet voorwaardelijk maar voorlopig in vrijheid wordt gesteld.

Het wetsontwerp beoogde derhalve de situatie te verduidelijken.

Dat wetsontwerp kent aan de slachtoffers die een direct en legitiem belang hebben het recht toe informatie te verstrekken over eventueel in hun belang op te

tuellement dans son intérêt ou être informées sur certains faits. Il reviendrait au ministère public d'évaluer l'intérêt légitime et direct de la victime à être informée.

Le projet énumère les informations qui pourraient être transmises aux victimes d'infractions dont l'auteur est autorisé à quitter la prison. Les victimes seraient notamment informées du fait que la peine a effectivement été mise à exécution ou que le condamné s'est soustrait à son exécution, de l'octroi ou du retrait de mesures telles que le congé pénitentiaire ou la surveillance électronique et de la modification des conditions imposées dans l'intérêt de la victime, du fait que le condamné s'est soustrait à la suite de l'exécution de sa peine et à sa réincarcération ou encore du fait que le détenu condamné va quitter l'établissement pénitentiaire parce qu'il atteint le terme de sa peine.

Toutes les victimes ne seraient pas consultées ou informées par le ministère public. Le projet de loi renvoie à deux catégories de victimes.

Première catégorie: Les victimes de certaines infractions ou leurs proches sont toujours consultées, sauf si elles font savoir qu'elles ne le souhaitent pas. Il s'agit des infractions suivantes: viol et attentat à la pudeur; corruption de la jeunesse, prostitution ou outrages publics aux bonnes mœurs à l'égard de ou avec des victimes mineures; prise d'otage; homicide ou tentative d'homicide, coups et blessures volontaires ou administration de substances entraînant la mort ou une lésion permanente; négligence intentionnelle; vol avec violence et menace entraînant la mort ou une lésion permanente; entrave volontaire de la circulation entraînant des morts ou des blessés; ou atteinte aux mineurs, aux incapables et à la famille.

Deuxième catégorie: Les victimes (ou leurs proches) de faits pour lesquels l'auteur a été condamné à une peine effective d'au moins un an sont consultées lorsqu'elles le souhaitent expressément.

La victime peut révoquer en tout ou en partie son souhait d'être informée et peut à tout moment fournir des informations complémentaires au ministère public sur des conditions particulières à imposer éventuellement dans son intérêt.

leggen bijzondere voorwaarden of geïnformeerd te worden over bepaalde feiten. Het zou het openbaar ministerie toekomen het direct en legitiem belang van het slachtoffer om op de hoogte te worden gehouden, te beoordelen.

Het wetsontwerp somt de inlichtingen op die zouden kunnen worden overgezonden aan de slachtoffers van misdrijven waarvan de dader de gevangenis mag verlaten. De slachtoffers zouden er onder meer van op de hoogte worden gebracht dat de straf daadwerkelijk ten uitvoer werd gelegd of dat de veroordeelde zich heeft onttrokken aan de tenuitvoerlegging, dat maatregelen zoals penitentiair verlof of elektronisch toezicht werden toegekend dan wel ingetrokken, dat de in het belang van het slachtoffer opgelegde voorwaarden werden gewijzigd, dat de veroordeelde zich heeft onttrokken aan de verdere tenuitvoerlegging van zijn staf en zijn wederopsluiting, of dat de veroordeelde gedetineerde de gevangenis zal verlaten omdat de termijn van zijn straf ten einde loopt.

Het openbaar ministerie zou niet alle slachtoffers raadplegen of inlichten. Het wetsontwerp voorziet in twee categorieën van slachtoffers.

Eerste categorie: de slachtoffers van bepaalde misdrijven (of hun naasten) worden altijd bevraagd, behalve als ze te kennen geven dat ze dat niet wensen. Het betreft de volgende misdrijven: verkrachting en aanranding van de eerbaarheid; bederf van de jeugd, prostitutie of openbare zedenschennis ten aanzien van of met minderjarige slachtoffers; gijzeling; levensdelicten of pogingen daartoe; opzettelijke slagen en verwondingen of toedienen van stoffen die de dood of een blijvend letsel tot gevolg hebben; opzettelijke verwaarlozing; diefstal met geweld en bedreiging die de dood of een blijvend letsel tot gevolg hebben; kwaadwillige belemmering van het verkeer met doden of gewonden tot gevolg; of aantasting van de persoon van minderjarigen, van onbekwamen en van het gezin.

Tweede categorie: de slachtoffers (of hun naasten) van feiten waarvan de dader werd veroordeeld tot een straf van minstens een jaar effectief, worden alleen bevraagd als zij dat uitdrukkelijk wensen.

Het slachtoffer kan zijn wens om geïnformeerd te worden geheel of gedeeltelijk herroepen en kan te allen tijde bijkomende inlichtingen verschaffen aan het openbaar ministerie over eventueel in zijn belang op te leggen bijzondere voorwaarden.

Le directeur de la prison où le condamné subit sa peine informe celui-ci de l'identité des victimes qui souhaitent toujours être informées.

Toujours au niveau de l'exécution des peines, le rapport final de la Commission «Tribunaux de l'application des peines, statut juridique externe des détenus et fixation de la peine» formule des pistes intéressantes dans le cadre de la définition d'un statut pour la victime, et ce, à plusieurs niveaux:

a) une définition légale est donnée à la notion de victime;

b) la victime qui s'est déclarée partie lésée pourra demander à être entendue devant les juridictions répressives et ce, même sans s'être constituée partie civile;

c) au niveau des modalités particulières d'exécution de la peine privative de liberté, la protection de la victime est prise en compte dans l'appréciation de l'existence de contre-indications; la victime est également informée de l'octroi de cette modalité;

d) au niveau de la libération conditionnelle, la victime peut être entendue lors de la procédure d'octroi; elle peut être entendue en personne ou se faire représenter; elle est également informée de l'octroi de la libération conditionnelle et des conditions imposées dans son intérêt, de la révision ou de la révocation de la libération conditionnelle, de la révision des conditions particulières ainsi que de la levée de l'arrestation provisoire.

7. Les informations et les instructions

Au niveau de la procédure pénale, le Sénat examine actuellement le nouveau projet de procédure pénale que la Commission Franchimont a mis une dizaine d'années à préparer. La réforme (appelée «Grand Franchimont») trouve son origine dans une commission d'enquête parlementaire sur le terrorisme et le grand banditisme. La première partie de la réforme (le «Petit Franchimont») a été adoptée en 1998 et était déjà marquée par la volonté de mettre sur un pied d'égalité la victime et le suspect dès le stade de l'enquête. L'esprit du «Grand Franchimont» est basé sur un meilleur équilibre entre les parties et une plus grande modernité.

De directeur van de gevangenis waar de veroordeelde zijn straf ondergaat, stelt die laatste in kennis van de identiteit van de slachtoffers die verder geïnformeerd willen worden.

Nog op het vlak van de strafuitvoering worden in het kader van de bepaling van een statuut voor het slachtoffer in het eindverslag van de «Commissie Straftuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerden en straftoemeting» op verschillende vlakken interessante suggesties gedaan:

a) er wordt een wettelijke definitie van het begrip «slachtoffer» uitgewerkt;

b) een slachtoffer dat zich benadeelde partij heeft verklaard, kan vragen te worden gehoord voor de straf-gerechten, zelfs zonder dat hij of zij zich burgerlijke partij heeft gesteld;

c) met betrekking tot de bijzondere nadere regels inzake de uitvoering van de vrijheidsbenemende straf wordt rekening gehouden met de bescherming van het slachtoffer wanneer wordt beoordeeld of al dan niet sprake is van contra-indicaties; het slachtoffer wordt er bovendien van in kennis gesteld dat hij aanspraak kan maken op die nadere regel;

d) met betrekking tot de voorwaardelijke invrijheidstelling kan het slachtoffer worden gehoord tijdens de toekenningsprocedure; dat slachtoffer kan persoonlijk worden gehoord dan wel zich laten vertegenwoordigen; voorts wordt de betrokkene in kennis gesteld van de toegekende voorwaardelijke invrijheidstelling, van de voorwaarden die in zijn belang worden opgelegd, van de herziening of herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling, van de herziening van de bijzondere voorwaarden alsmede van de opheffing van de voorlopige aanhouding.

7. De opsporings- en gerechtelijke onderzoeken

Wat de strafrechtspleging betreft, onderzoekt de Senaat thans het nieuwe ontwerp van strafprocesrecht waaraan de «Commissie Franchimont» zowat tien jaar heeft gewerkt. De hervorming, bekend onder de naam «de grote Franchimont», vindt haar oorsprong in een parlementaire onderzoekscommissie over het terrorisme en het zwaar banditisme. Het eerste deel van de hervorming («de kleine Franchimont») werd goedgekeurd in 1998 en was reeds gekenmerkt door het streven het slachtoffer en de verdachte al in het stadium van het onderzoek op voet van gelijkheid te plaatsen.

Le projet de Code de procédure pénale porte une attention particulière aux droits de la victime en augmentant encore ce qui avait été prévu dans le cadre de la loi du 12 mars 1998.

Quelques exemples d'innovations proposées par le professeur Franchimont:

a) le projet prévoit pour chacune des parties le droit d'avoir un égal pouvoir d'initiative pour faire apparaître la vérité: ce droit renvoie à la notion des droits de la défense qui suppose la possibilité pour chacune des parties de demander des devoirs complémentaires d'instruction ou des devoirs dans le cadre de l'information. Cela concerne tant l'inculpé ou le prévenu que la personne lésée ou la partie civile;

b) le projet prévoit une innovation importante et attendue. Il prévoit en effet la possibilité pour la personne ayant fait une déclaration de personne lésée de demander au procureur du Roi de consulter la partie du dossier qui la concerne;

Lorsqu'on sait qu'environ 90% des affaires pénales sont mises en état au stade de l'information, on se rend compte de l'importance que revêt cette proposition pour les personnes lésées. L'insertion de cette proposition dans le texte du projet de Code de procédure pénale constitue une réponse aux critiques émises lors de l'entrée en vigueur de la loi de 1998. Certains ont en effet reproché à l'époque le fait que les droits des parties lésées n'avaient été renforcés que dans le cadre de l'instruction;

c) autre innovation d'importance : la personne ayant fait une déclaration de personne lésée peut, comme la partie civile dans le cadre d'une instruction, demander l'accomplissement d'un acte d'information complémentaire;

d) dans la mesure du possible, le juge d'instruction entend au moins une fois les victimes. L'audition est obligatoire lorsque la victime le demande pour les cas énumérés. Il s'agit d'infractions portant des atteintes graves aux personnes. (ex.: la prise d'otage, l'enlèvement de mineurs, l'attentat à la pudeur avec violences ou menaces, le viol, l'homicide et les lésions corporelles volontaires).

Het opzet van «de grote Franchimont» berust op een beter evenwicht tussen de partijen en meer moderniteit. In het ontwerp van Wetboek van strafprocesrecht wordt bijzondere aandacht besteed aan de rechten van het slachtoffer en wordt wat in het kader van de wet van 12 maart 1998 is bepaald nog uitgebreid.

Enkele voorbeelden van door professor Franchimont voorgestelde innovaties:

a) krachtens het ontwerp heeft elk van de partijen het recht om over een gelijkwaardig initiatiefrecht te beschikken om de waarheid aan het licht te brengen : dat recht verwijst naar het begrip «rechten van de verdediging», hetgeen de mogelijkheid veronderstelt bijkomende onderzoekshandelingen of bijkomende taken in het kader van het opsporingsonderzoek te vragen. De in verdenking gestelde, de verdachte, de benadeelde persoon, dan wel de burgerlijke partij kunnen van deze mogelijkheid gebruik maken;

b) het wetsontwerp omvat een belangrijke en verwachte nieuwigheid aangezien het bepaalt dat wie een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd aan de procureur des Konings kan vragen inzage te krijgen van het gedeelte van het dossier dat op hem betrekking heeft;

De vaststelling dat ongeveer 90% van de strafzaken met een opsporingsonderzoek worden afgehandeld, illustreert meteen het belang van dit voorstel voor de rechten van de benadeelde personen. De invoering van dit voorstel in het ontwerp van Wetboek van strafprocesrecht is een antwoord op de kritieken geuit naar aanleiding van de inwerkingtreding van de wet van 12 maart 1998. Sommigen hebben immers toen hun ongenoegen geuit over het feit dat de rechten van de benadeelde partijen alleen in het kader van het gerechtelijk onderzoek werden versterkt;

c) een andere belangrijke innovatie bestaat erin dat wie een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd, net als de burgerlijke partij in het kader van het gerechtelijk onderzoek, kan vragen een bijkomende opsporingshandeling te verrichten;

d) voor zover mogelijk hoort de onderzoeksrechter ten minste eenmaal de slachtoffers. Voor de opgesomde gevallen is het verhoor verplicht als het slachtoffer dat vraagt. Het betreft misdrijven die ernstig nadeel berokkenen aan personen (bijvoorbeeld: gijzeling, ontvoering van minderjarigen, aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging, verkrachting, doodslag en het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel).

B. Les droits des victimes

Le droit positif reconnaît dès à présent comme cela a déjà été précisé une série de droits aux victimes.

1. Vis-à-vis des autorités judiciaires et plus précisément vis-à-vis du parquet la victime a en effet le droit en toutes circonstances d'être traitée avec courtoisie et respect, d'obtenir et de donner des informations, de recevoir une aide juridique et/ou une assistance judiciaire, et elle a le droit à la protection et au respect de sa vie privée.

Le parquet reçoit de la police tous les procès-verbaux des plaintes et décide de la suite qui y sera donnée. Si le parquet est d'avis qu'il faut continuer à enquêter, une enquête est ouverte. C'est soit le parquet qui la dirige dans le cadre de l'information ou alors, dans certains cas graves c'est le juge d'instruction qui la dirige dans le cadre de l'instruction.

La victime a le droit de recevoir des informations. Elle a par exemple le droit de s'entretenir avec l'assistant de justice chargé de l'accueil des victimes.

L'assistant de justice chargé de l'accueil des victimes l'assistera dans des situations difficiles, comme lors de la communication du dossier, de l'audience devant la juridiction de jugement, de la restitution des pièces à conviction et du dernier hommage à rendre à un défunt. Il l'assistera en outre pour l'obtention de la qualité de personne lésée ou la constitution de partie civile. Si elle a besoin d'une aide psychosociale, il l'orientera vers un service d'aide aux victimes.

La victime a également le droit d'obtenir la qualité de personne lésée.

Elle a en effet le droit de déclarer qu'elle a subi un dommage qui découle d'une infraction. Cette déclaration peut être faite en personne ou par un avocat auprès du secrétariat du ministère public.

La qualité de personne lésée lui donne droit à être informée de l'éventuel classement sans suite et de son motif, de l'ouverture d'une instruction mais aussi de la fixation d'une date d'audience devant le tribunal.

B. De rechten van de slachtoffers

Zoals reeds werd aangegeven, kent het positief recht aan de slachtoffers nu al een aantal rechten toe.

1. Het slachtoffer heeft immers ten aanzien van de gerechtelijke overheid en meer in het bijzonder van het parket in alle omstandigheden het recht beleefd en respectvol te worden behandeld, inlichtingen te verkrijgen en te verstrekken, juridische bijstand en/of rechtsbijstand te krijgen. Voorts heeft het slachtoffer recht op bescherming en eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

De politie zendt alle processen-verbaal van de klachten over aan het parket, dat beslist welk gevolg eraan zal worden gegeven. Als het parket van oordeel is dat het onderzoek moet worden voortgezet, wordt een onderzoek ingesteld. Het wordt geleid door hetzij het parket in het kader van het opsporingsonderzoek, hetzij, in bepaalde ernstige gevallen, door de onderzoeksrechter in het kader van het gerechtelijk onderzoek.

Het slachtoffer heeft het recht inlichtingen te verkrijgen. Het heeft bijvoorbeeld het recht op een onderhoud met de justitieassistent die belast is met slachtofferopvang.

De met slachtofferopvang belaste justitieassistent staat het slachtoffer bij in moeilijke omstandigheden, zoals bij de overzending van het dossier, de zitting voor het vonnisgerecht, de teruggave van het bewijsmateriaal en de laatste eerbetuiging aan een overledene. Voorts staat hij het slachtoffer bij voor het verkrijgen van de hoedanigheid van benadeelde persoon of de burgerlijke-partijstelling. Als het slachtoffer psychisch-sociale hulp nodig heeft, zal hij het doorverwijzen naar een dienst voor slachtofferhulp.

Het slachtoffer heeft tevens het recht de hoedanigheid van benadeelde persoon te verkrijgen.

Het slachtoffer heeft immers het recht aan te geven dat het schade heeft geleden die voortvloeit uit een misdrijf. Die verklaring kan persoonlijk of door een advocaat worden aangelegd bij het secretariaat van het openbaar ministerie.

De hoedanigheid van benadeelde persoon houdt het recht in om in kennis te worden gesteld van een eventuele seponering en de reden daarvan, de instelling van een gerechtelijk onderzoek en de bepaling van een rechtsdag voor de rechtbank.

La victime peut aussi se constituer partie civile.

Elle peut en effet se constituer partie civile en déclarant au juge d'instruction après paiement d'une somme d'argent, à la juridiction d'instruction ou à la juridiction de jugement que suite à l'infraction, elle a subi un dommage et qu'elle souhaite en obtenir réparation.

Lorsque, en cas de décès d'un proche, l'intervention de la justice s'avère nécessaire, la police et les services judiciaires doivent accorder à la victime une attention toute particulière. Elle doit être informée du décès dans la dignité. Les proches ont le droit de demander au magistrat de se recueillir une dernière fois devant le corps du défunt, même si une autopsie est ordonnée. Le magistrat apprécie la qualité de proche de la victime et décide du moment où le corps du défunt pourra lui être présenté.

À la suite d'une disparition inquiétante, un proche de la personne recherchée a le droit de s'entretenir avec un représentant du parquet dans les meilleurs délais.

La victime a le droit de donner toutes les informations utiles et les autorités judiciaires doivent fournir toutes les informations utiles concernant les faits et le déroulement de la procédure dès qu'elles sont en mesure de le faire.

La victime a également le droit de demander que tout document qu'elle juge utile soit joint au dossier.

En outre la victime a droit à une aide juridique.

On fait la distinction entre une aide juridique de première ligne et une aide juridique de deuxième ligne.

L'aide juridique de première ligne c'est l'aide juridique accordée sous la forme de renseignements pratiques, d'information juridique, d'un premier avis juridique ou d'un renvoi vers une instance ou une organisation spécialisée. Pour ce faire la victime peut s'adresser au CPAS, à la Maison de Justice ou à un service d'aide aux victimes.

L'aide juridique de deuxième ligne est différente. En effet, il existe un bureau d'aide juridique au sein de chaque barreau. Des avocats y donnent des conseils et une aide juridique plus étendue pendant la procé-

Het slachtoffer kan zich ook burgerlijke partij stellen.

Het slachtoffer kan zich inderdaad burgerlijke partij stellen door aan de onderzoeksrechter na betaling van een geldsom, aan het onderzoeksgerecht of aan het vonnisgerecht te verklaren dat het als gevolg van het misdrijf schade heeft geleden en een schadeloosstelling wenst te verkrijgen.

Indien bij het overlijden van een verwant het optreden van het gerecht nodig blijkt te zijn, moeten de politie en de gerechtelijke diensten bijzondere aandacht besteden aan het slachtoffer. Het moet op een waardige manier op de hoogte worden gebracht van het overlijden. De nabestaanden hebben het recht om aan de magistraat te vragen een laatste eerbetuiging te brengen aan de overledene, zelfs als een autopsie wordt bevolen. De magistraat beoordeelt de hoedanigheid van nabestaande van het slachtoffer en beslist op welk tijdstip hij het lichaam van de overledene mag zien.

In geval van een onrustwekkende verdwijning heeft een naaste van de gezochte persoon het recht zo snel mogelijk een onderhoud te hebben met een vertegenwoordiger van het parket.

Het slachtoffer heeft het recht alle nuttige inlichtingen te verstrekken en de gerechtelijke overheid moet, zodra ze kan, alle nuttige informatie geven in verband met de feiten en het verloop van de procedure.

Het slachtoffer heeft voorts het recht te vragen dat ieder document dat het nuttig acht aan het dossier wordt toegevoegd.

Bovendien heeft het slachtoffer recht op juridische bijstand.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen juridische eerstelijnsbijstand en juridische tweedelijnsbijstand.

De juridische eerstelijnsbijstand is die welke wordt verleend in de vorm van praktische inlichtingen, juridische informatie, een eerste juridisch advies of de verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie. Daartoe kan het slachtoffer zich wenden tot het OCMW, het Justitiehuis of een dienst voor slachtofferhulp.

De juridische tweedelijnsbijstand is verschillend. Er bestaat bij elke balie immers een bureau voor juridische bijstand, waar advocaten raad geven en meer uitgebreide juridische bijstand verstrekken tijdens de pro-

ture. Les personnes ayant des revenus insuffisants peuvent demander la désignation sans frais d'un avocat. En tout état de cause, la justice désigne un avocat pour les enfants.

La victime a également droit à une assistance judiciaire.

En effet elle peut demander au tribunal, via son avocat, de lui accorder une assistance judiciaire gratuite si ses revenus sont insuffisants pour payer elle-même les frais de procédure comme par exemple les frais d'huissier pour une citation. Dans ce cas, elle sera exemptée de certains frais, et si l'autorisation a été donnée, elle pourra recevoir des copies gratuites de pièces du dossier.

La victime peut aussi invoquer le droit à la protection de la vie privée lorsque les autorités judiciaires transmettent des informations aux médias.

La diffusion de textes, dessins,...de victimes d'un viol ou d'un attentat à la pudeur qui permettent d'identifier ces victimes est interdite.

Une exception n'est possible que si la victime ou le juge d'instruction donne son autorisation dans l'intérêt de l'enquête.

La victime a le droit d'être protégée si elle est menacée physiquement.

Les autorités judiciaires peuvent décider de demander l'aide des services de police si cette protection est nécessaire.

Il est possible qu'à la demande du parquet la victime soit à nouveau entendue après une première audition par la police.

Dans ce cas elle a le droit d'être informée sur l'utilité et les modalités de l'audition.

L'audition se déroule dans un local adapté offrant la discrétion nécessaire.

Les enquêteurs doivent l'informer d'avance qu'elle a le droit de demander à ce que toutes les questions et réponses soient notées dans les termes qu'elle a utilisés, qu'elle a le droit d'obtenir une copie gratuite du texte de son audition, qu'elle a le droit de demander

cedure. Mensen wier inkomen ontoereikend is, kunnen de kosteloze aanwijzing van een advocaat vragen. Voor de kinderen wijst het gerecht in ieder geval een advocaat aan.

Het slachtoffer heeft tevens recht op rechtsbijstand.

Het kan immers via zijn advocaat aan de rechtbank kosteloze rechtsbijstand vragen als zijn inkomen ontoereikend is om zelf de procedurekosten te kunnen betalen, zoals bijvoorbeeld de kosten voor de dagvaarding door een gerechtsdeurwaarder. In dat geval zal het van bepaalde kosten worden vrijgesteld en als daartoe toestemming wordt verleend, zal het kosteloze afschriften kunnen krijgen van de stukken van het dossier.

Het slachtoffer kan zich ook beroepen op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer als de gerechtelijke overheid informatie ter beschikking stelt van de media.

De verspreiding van teksten, tekeningen enzovoort van slachtoffers van een verkrachting of een aanranding van de eerbaarheid die de identificatie van die slachtoffers mogelijk maken, is verboden.

Er kan alleen een uitzondering worden gemaakt als het slachtoffer of de onderzoeksrechter toestemming geeft in het belang van het onderzoek.

Het slachtoffer heeft recht op bescherming in geval van fysieke bedreiging.

Als die bescherming nodig is, kan de gerechtelijke overheid beslissen de hulp van de politiediensten te vragen.

Het slachtoffer kan op vraag van het parket opnieuw worden gehoord na een eerste verhoor door de politie.

In dat geval heeft het slachtoffer het recht over het nut en de nadere regels van het verhoor te worden ingelicht.

Het verhoor vindt plaats in een aangepast lokaal dat de nodige discretie biedt.

De onderzoekers moeten het slachtoffer vooraf meedelen dat het het recht heeft te verzoeken dat alle vragen en antwoorden in de gebruikte bewoordingen worden opgetekend, dat het recht heeft op een kosteloze kopie van de tekst van zijn verhoor, dat het het recht

l'accomplissement d'un acte d'information donné ou l'audition d'une personne donnée et que sa déclaration peut être utilisée comme preuve par le tribunal.

Pendant l'audition, il vaut mieux donner un maximum d'informations, même si à première vue, certaines informations ne semblent pas importantes ou moins importantes.

La victime a le droit de demander les raisons de certaines questions et elle a aussi le droit de recevoir des réponses clarifiantes.

La victime peut demander que les documents en sa possession soient joints au dossier.

Lorsque l'audition est terminée, les enquêteurs doivent laisser la victime lire le texte de son audition ou lui en faire la lecture si elle le préfère, et lui demander si elle souhaite y faire apporter des modifications ou des compléments.

Si elle en a fait la demande, elle peut obtenir une copie du texte de son audition. Celle-ci lui est délivrée gratuitement et lui est remise ou envoyée immédiatement ou dans le mois.

Pendant l'audition, les mineurs d'âge victimes de certaines infractions à caractère sexuel ont le droit de se faire accompagner par une personne de confiance majeure. Si cette personne est refusée par le parquet ou par le juge d'instruction, la victime a le droit de proposer une autre personne.

Par la suite le parquet peut prendre diverses décisions.

En effet le parquet peut proposer au suspect une transaction pénale. Cette décision n'est possible que si le suspect a reconnu sa responsabilité et qu'il a indemnisé au moins une part non contestée du dommage.

Le parquet peut aussi proposer une médiation en matière pénale. Dans ce cas le suspect est prié de réparer l'intégralité du dommage de la victime et d'en fournir la preuve. La victime sera peut-être invitée à intervenir dans la procédure de médiation. Si elle-même et le suspect acceptent cette médiation et que le suspect remplit ses obligations, l'action publique est éteinte.

heeft te vragen dat een bepaalde opsporingshandeling wordt gesteld of een bepaalde persoon wordt gehoord, en dat zijn verklaring door de rechtbank kan worden gebruikt als bewijs.

Het verdient de voorkeur tijdens het verhoor zoveel mogelijk informatie te verstrekken ook al lijken sommige inlichtingen op het eerste gezicht niet of minder belangrijk.

Het slachtoffer heeft het recht te informeren naar de reden van bepaalde vragen; het heeft tevens recht op verduidelijkende antwoorden.

Het slachtoffer mag vragen dat de documenten die in zijn bezit zijn bij het dossier worden gevoegd.

Als het verhoor afgelopen is, moeten de onderzoekers het slachtoffer de tekst van het verhoor laten lezen of die tekst voorlezen als het daaraan de voorkeur geeft, en het slachtoffer vragen of het die tekst wenst te wijzigen of aan te vullen.

Als het daarom heeft verzocht, kan het slachtoffer een kopie krijgen van de tekst van zijn verhoor. Die kopie is kosteloos en ze wordt overhandigd dan wel onverwijld of binnen een maand overgezonden.

Tijdens het verhoor hebben minderjarigen die het slachtoffer zijn geweest van bepaalde misdrijven van seksuele aard het recht te worden bijgestaan door een volwassen vertrouwenspersoon. Als die persoon door het parket of door de onderzoeksrechter wordt geweigerd, heeft het slachtoffer het recht een andere persoon voor te stellen.

Vervolgens kan het parket verschillende beslissingen nemen.

Het parket kan immers aan de verdachte een minnelijke schikking in strafzaken voorstellen. Die beslissing is alleen mogelijk als de verdachte zijn aansprakelijkheid heeft erkend en op zijn minst een niet betwist gedeelte van de schade heeft vergoed.

Het parket kan ook een bemiddeling in strafzaken voorstellen. In dat geval wordt de verdachte verzocht de door het slachtoffer geleden schade volledig te vergoeden en daarvan het bewijs te leveren. Het slachtoffer zal misschien worden verzocht in de bemiddelingsprocedure tussen te komen. Als het slachtoffer en de verdachte die bemiddeling aanvaarden en de verdachte zijn verplichtingen nakomt, vervalt de strafvordering.

Si le parquet est d'avis que les charges sont insuffisantes ou qu'une poursuite n'est pas opportune il décidera du classement sans suite.

Par contre si le parquet est d'avis que les charges sont suffisantes pour engager des poursuites, les choses sont différentes.

Le suspect est amené par le parquet devant la juridiction de jugement lorsque l'enquête est terminée. Il s'agit néanmoins de tenir compte ici de la procédure de comparution immédiate en matière pénale.

Ensuite, un juge se prononcera sur l'affaire et le suspect sera éventuellement condamné à une peine.

A ce stade il convient de ne pas perdre de vue le concept de personne lésée. En effet, acquiert la qualité de personne lésée celui qui déclare avoir subi un dommage découlant d'une infraction. Cette déclaration est faite en personne ou par un avocat auprès du secrétariat du ministère public.

Par contre si on veut aller plus avant en se constituant partie civile c'est lorsqu'on demande que le juge pénal se prononce sur la réparation que l'on souhaite obtenir.

2. Vis-à-vis du juge d'instruction la victime a également une série de droits.

La victime peut en effet se constituer partie civile devant le juge d'instruction, devant la juridiction d'instruction ou encore devant la juridiction de jugement.

Le parquet peut aussi demander au juge d'instruction de mener une instruction.

Si une personne est victime d'un crime ou d'un délit, elle peut également demander elle-même qu'une instruction soit ouverte en se constituant partie civile devant le juge d'instruction. Dans ce cas-ci, elle est obligée de payer une caution. Elle peut agir de cette manière si elle n'est pas d'accord avec le classement sans suite décidé par le parquet.

En tant que partie civile, elle peut demander au juge d'instruction de consulter la partie du dossier qui a trait aux faits ayant conduit à la constitution de partie civile. En cas de refus du juge d'instruction, elle a le droit de faire appel contre ce refus.

Als het parket meent dat er onvoldoende bezwaren zijn of het vervolging niet opportuun acht, beslist het de zaak te seponeren.

Als het parket daarentegen meent dat er voldoende bezwaren zijn om te vervolgen, verlopen de zaken anders.

De verdachte wordt door het parket voor het vonnisgerecht gebracht, na afsluiting van het onderzoek. Hierbij dient echter rekening te worden gehouden met de procedure van onmiddellijke verschijning in strafzaken.

Een rechter zal dan over de zaak beslissen, en eventueel de verdachte tot een straf veroordelen.

In dit stadium mag men het begrip «benadeelde persoon» niet uit het oog verliezen. De hoedanigheid van benadeelde persoon wordt immers verkregen door degene die verklaart schade te hebben geleden die is veroorzaakt door een misdrijf. Deze verklaring wordt afgelegd in persoon of door een advocaat op het secretariaat van het openbaar ministerie.

Als men daarentegen verder wil gaan door zich burgerlijke partij te stellen, geschiedt dit door de strafrechter te vragen zich uit te spreken over de schadevergoeding die men wenst te ontvangen.

2. Het slachtoffer heeft ook een reeks rechten ten opzichte van de onderzoeksrechter.

Het slachtoffer kan zich namelijk burgerlijke partij stellen voor de onderzoeksrechter, voor het vonnisgerecht of nog voor het vonnisgerecht.

Het parket kan de onderzoeksrechter ook vragen een gerechtelijk onderzoek te verrichten.

Wanneer iemand het slachtoffer is van een misdaad of een wanbedrijf, kan hij ook zelf een gerechtelijk onderzoek op gang brengen door zich bij de onderzoeksrechter burgerlijke partij te stellen. In dat geval moet hij wel een borgsom betalen. Men kan op die wijze handelen, als men niet akkoord gaat met de seponering van een zaak door het parket.

Als burgerlijke partij mag de betrokkene de onderzoeksrechter verzoeken om inzage van het deel van het dossier dat betrekking heeft op de feiten die tot de burgerlijke partijstelling hebben geleid. Als de onderzoeksrechter dit weigert, kan hiertegen beroep worden aangetekend.

Elle a aussi le droit de demander au procureur général de consulter le dossier.

En tant que partie civile, elle a le droit de demander au juge d'instruction l'accomplissement d'un acte d'instruction complémentaire. Ici aussi, en cas de refus du juge d'instruction, elle a le droit de faire appel contre ce refus dans des conditions prévues par la loi.

Lorsque l'instruction est terminée, l'affaire est portée devant la chambre du conseil. Celle-ci se prononcera alors sur le sort de l'affaire. Elle peut décider de n'engager aucune autre poursuite, de poursuivre l'enquête, d'interner le suspect ou encore de renvoyer l'affaire devant une juridiction de jugement.

3. Vis-à-vis du juge du fond la victime dispose aussi de droits

La phase d'instruction est en effet suivie de la phase de jugement. À présent, c'est un juge qui prend des décisions dans l'affaire.

La victime a le droit de demander au juge que l'audience se déroule à huis clos. La loi confère expressément ce droit aux personnes victimes de certaines infractions à caractère sexuel comme un viol ou un attentat à la pudeur. Par ailleurs, le juge peut ordonner le huis clos lorsque les intérêts de mineurs sont en jeu ou lorsque la protection de la vie privée des parties l'exige.

La victime peut se constituer partie civile devant la juridiction de jugement, sauf si elle s'est déjà constituée partie civile devant le juge d'instruction ou devant la juridiction d'instruction.

Lorsqu'elle s'est constituée partie civile, elle a le droit de remettre au juge tous les documents qui font apparaître son dommage. Le juge prendra connaissance de ces documents et en tiendra compte lors du jugement.

Lorsque l'affaire est traitée, le juge met l'affaire en délibéré. Le jugement intervient lors de l'audience ou à une date ultérieure.

4. Les droits des victimes vis-à-vis des condamnés sont les suivants

Si le juge condamne l'auteur des faits à verser des dommages et intérêts à la partie civile et que l'auteur

Men mag zich ook schriftelijk tot de procureur-generaal wenden met de vraag het dossier in te zien.

Als burgerlijke partij mag men de onderzoeksrechter om bijkomende onderzoeksverrichtingen vragen. Ook hier kan men bij een weigering door de onderzoeksrechter binnen de wettelijke voorwaarden in beroep gaan.

Wanneer het gerechtelijk onderzoek is afgerond, wordt de zaak voor de raadkamer gebracht. Deze spreekt zich dan uit over het verdere verloop ervan. Zij kan beslissen dat geen verdere vervolging plaatsvindt, dat verder onderzoek moet gebeuren, dat wordt overgegaan tot de internering van de verdachte, of nog, dat de zaak naar een vonnisgerecht wordt verwezen.

3. Het slachtoffer beschikt ook over rechten ten opzichte van de vonnisrechter

Na de onderzoeksfase volgt de vonnisfase: een rechter beslist nu over de zaak.

Het slachtoffer mag de rechter vragen om de zitting achter gesloten deuren te houden. Dat is uitdrukkelijk in de wet bepaald voor de slachtoffers van bepaalde seksuele misdrijven, zoals verkrachting of aanranding van de eerbaarheid. De rechter kan dit ook bevelen wanneer de belangen van minderjarigen op het spel staan of wanneer de bescherming van het privé-leven van de partijen het vereist.

Het slachtoffer kan zich burgerlijke partij stellen voor het vonnisgerecht, tenzij dit reeds zou zijn gebeurd voor de onderzoeksrechter of het onderzoeksgerecht.

Als het slachtoffer zich burgerlijke partij heeft gesteld, mag het alle documenten waaruit de schade blijkt, aan de rechter overhandigen. De rechter zal van deze documenten kennis nemen en er rekening mee houden bij de beoordeling en de uitspraak over de zaak.

Bij de behandeling van de zaak neemt de rechter ze in beraad. Er volgt dan een uitspraak op dezelfde zitting of op een latere datum.

4. De rechten van het slachtoffer ten opzichte van de veroordeelden zijn de volgende

Als de rechter de dader veroordeelt tot het betalen van een schadevergoeding aan de burgerlijke partij en

des faits ne le fait pas de son propre gré, elle peut faire intervenir un huissier de justice. L'huissier de justice veillera à obtenir l'exécution du jugement par la contrainte.

Pendant la phase d'exécution de la peine aussi, la victime a le droit de demander ou de donner des informations. Elle a le droit d'exprimer ses inquiétudes concernant une libération éventuelle et les mesures à prendre dans son intérêt. Pour ce faire, elle peut s'adresser à l'assistant de justice chargé de l'accueil des victimes. Cette démarche peut être accomplie lorsque l'auteur des faits vient d'être écroué ou lorsqu'il purge sa peine de prison.

Si l'auteur des faits entre en ligne de compte pour une libération conditionnelle, la victime elle aussi dispose de certains droits particuliers garantis. Elle peut par exemple, dans des conditions bien définies, demander à être entendue par la Commission de libération conditionnelle comme cela a été précisé *supra*.

La Commission tiendra compte de l'attitude de l'auteur des faits vis-à-vis de la victime, et lui donnera l'occasion d'exprimer ses inquiétudes.

Si la Commission décide de la libération conditionnelle un accompagnement est également possible par les services d'aide aux victimes spécialement agréés à cet effet. L'assistant de justice chargé de l'accueil des victimes dans les Maisons de Justice d'arrondissement est en mesure de donner des informations à ce sujet.

Les victimes d'actes intentionnels de violence quant à elles qui n'obtiennent pas réparation effective de leur dommage, peuvent s'adresser à la Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence. Cette commission examine la demande et décide si ces victimes peuvent obtenir une aide financière de l'État. Il existe trois types d'aide à savoir l'aide urgente, l'aide principale et l'aide complémentaire.

L'aide d'urgence c'est le montant que la victime peut demander lorsque tout retard dans l'octroi de l'aide pourrait lui causer un préjudice important. L'aide d'urgence peut être définie comme une avance sur l'aide principale. La requête pour l'obtention d'une aide d'urgence peut être introduite à partir du moment où le requérant s'est constitué partie civile ou a déposé une plainte.

L'aide principale c'est le montant que la victime peut demander à titre principal en compensation de l'ensemble du préjudice qu'elle a subi. La requête pour l'obtention d'une aide principale requiert que la victime se soit constituée partie civile.

de dader dit niet vrijwillig doet, kan die burgerlijke partij een gerechtsdeurwaarder inschakelen. Die zal voor de gedwongen uitvoering van het vonnis zorgen.

Ook tijdens de fase van de strafuitvoering mag het slachtoffer inlichtingen vragen of die verstrekken. Het mag zijn bezorgdheid meedelen omtrent een eventuele invrijheidstelling en de mogelijke slachtoffergerichte voorwaarden. Daartoe kan het zich wenden tot de justitieassistent die met het slachtofferonthaal is belast. Dit kan wanneer de dader pas is aangehouden of tijdens de periode waarin hij zijn gevangenisstraf uitzit.

Komt de dader in aanmerking om voorwaardelijk in vrijheid te worden gesteld, dan zijn voor het slachtoffer een aantal bijzondere rechten gewaarborgd. Zoals hiervoor is gepreciseerd, kan het dan op zijn verzoek en onder bepaalde voorwaarden worden gehoord door de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

De Commissie houdt rekening met de houding van de dader tegenover het slachtoffer en geeft het de gelegenheid zijn bezorgdheid te uiten.

Als de Commissie besluit tot voorwaardelijke invrijheidstelling, is ook bijstand mogelijk door de speciaal daartoe erkende verenigingen voor hulpverlening. De justitie-assistent die is belast met de slachtofferopvang in het dichtstbijzijnde Justitiehuis, kan daarover inlichtingen verstrekken.

De slachtoffers van opzettelijke gewelddaden die op geen enkele manier een afdoende schadevergoeding verkrijgen, kunnen zich dan weer wenden tot de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden. Deze Commissie onderzoekt en beslist of de Staat financiële hulp aan deze slachtoffers kan toekennen. Er zijn drie categorieën van hulp: noodhulp, hoofdhulp en aanvullende hulp.

Noodhulp is het bedrag dat het slachtoffer kan vragen als enige vertraging in de hulpverlening een aanzienlijk nadeel zou berokkenen. De noodhulp kan worden beschouwd als een «voorschot» op de hoofdhulp. Het verzoek tot het verkrijgen van noodhulp kan worden ingediend vanaf het moment dat de verzoeker zich burgerlijke partij heeft gesteld of een klacht heeft ingediend.

Hoofdhulp is het bedrag dat het slachtoffer als schadevergoeding kan vragen en dat een billijke hulp moet zijn voor het geleden nadeel. Het verzoek tot het verkrijgen van hoofdhulp vooronderstelt dat het slachtoffer zich burgerlijke partij heeft gesteld.

L'aide complémentaire consiste à pouvoir demander un complément d'aide lorsque après l'octroi de l'aide principale, le dommage s'est aggravé de façon notable.

5. Il existe également des droits pour les victimes vis-à-vis des organismes d'aide aux victimes

La victime peut en effet s'adresser directement au service d'aide aux victimes, à l'équipe SOS Enfants ou au refuge le plus proche, même lorsque aucune plainte n'a été déposée à la police.

Ces organismes d'aide psychosociale la prendront en charge avec bienveillance et respect sans tenir compte de sa nationalité, sa situation sociale, ses convictions politiques ou religieuses ou son orientation sexuelle.

La victime a le droit de demander des informations sur le personnel des organismes d'aide.

Elle a droit à une aide psychosociale adaptée. Elle bénéficie d'un accompagnement pour lui permettre de comprendre clairement et d'évaluer correctement toutes les conséquences de l'infraction. Elle bénéficie d'une assistance psychologique pour l'aider à assimiler les conséquences psychiques et émotionnelles de la victimisation. Elle bénéficie de l'aide la plus rapidement possible après les faits. Les organismes d'aide l'orientent si nécessaire vers d'autres services spécialisés.

L'aide proposée par les services d'aide aux victimes et les équipes SOS Enfants est gratuite et sans obligation. La victime ne contribue financièrement que si elle est orientée vers d'autres services spécialisés ou hébergée dans un refuge.

Les organismes d'aide sont indépendants de la police et de la justice. Ils sont agréés et subventionnés par les communautés ou régions.

Tous les collaborateurs des organismes d'aide, y compris les volontaires, sont tenus au secret professionnel.

La victime a droit à la discrétion et au respect du caractère confidentiel des entretiens. Les informations confiées ne peuvent pas être communiquées à des tiers sans son accord. L'aide proposée ne peut jamais porter atteinte à votre vie privée. Le choix d'un organisme d'aide est toujours libre.

Aanvullende hulp is hulp die kan worden gevraagd als, na de toekenning van de hoofdhulp, het nadeel in ernstige mate is toegenomen.

5. Er zijn ook rechten voor de slachtoffers bij de hulpverlening

Het slachtoffer mag zich rechtstreeks wenden tot het dichtstbijzijnde Centrum voor slachtofferhulp, Vertrouwenscentrum kindermishandeling of opvangtehuis, ook als er bij de politie geen klacht is ingediend.

Deze diensten voor psychosociale hulp zullen het slachtoffer vriendelijk en respectvol behandelen, ongeacht nationaliteit, maatschappelijke afkomst, politieke overtuiging, religie of seksuele geaardheid.

Het slachtoffer mag inlichtingen vragen over de medewerkers bij de hulpverlening.

Het slachtoffer heeft recht op degelijke psychosociale ondersteuning: begeleiding, zodat het alle gevolgen van het misdrijf goed kan overzien en juist kan inschatten; psychosociale bijstand, om de psychische en emotionele gevolgen van het slachtofferschap te helpen verwerken; en snelle hulpverlening, d.w.z. zo spoedig mogelijk na de feiten. Zo nodig verwijzen de diensten voor hulpverlening het slachtoffer naar andere gespecialiseerde diensten.

De hulp die wordt verleend door de Centra voor slachtofferhulp en de Vertrouwenscentra kindermishandeling is gratis en vrijblijvend. Alleen als het slachtoffer wordt doorverwezen naar andere gespecialiseerde diensten of bij huisvesting in een opvangtehuis, wordt een financiële bijdrage gevraagd.

De diensten voor hulpverlening zijn onafhankelijk van de politie en de justitie. Zij zijn erkend en gesubsidiëerd door de gemeenschappen of de gewesten.

Alle medewerkers van de hulpverlening, ook de vrijwilligers, zijn gebonden door het beroepsgeheim.

Het slachtoffer heeft recht op discretie en vertrouwen. Niets van wat het vertelt mag zonder zijn toestemming aan anderen worden meegedeeld. De geboden hulp mag nooit het privé-leven schaden. De keuze voor een hulpverleningsdienst is altijd vrij.

Les services d'aide aux victimes peuvent prendre en charge la victime quelle que soit l'infraction, sur simple demande.

Pour autant que la victime ait autorisé la police à communiquer ses coordonnées au service d'aide aux victimes, celui-ci prend contact avec elle en vue d'un entretien. Cette prise de contact a lieu dès que possible après sa plainte.

Les entretiens ont lieu au service d'aide aux victimes, dans un local garantissant la discrétion nécessaire, ou chez la victime elle-même, à domicile, ou à l'hôpital si elle est hospitalisée.

Le service d'aide aux victimes lui offre non seulement une aide psychosociale, mais aussi une aide pratique et des informations pour l'orienter dans le monde de la police et de la justice, des assurances et dans le domaine de l'indemnisation du dommage.

Le service d'aide aux victimes spécialement agréé à cet effet peut l'assister lors de la procédure devant la Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence ou si elle est entendue par la Commission de libération conditionnelle.

Si elle le souhaite, un collaborateur du service d'aide aux victimes peut l'accompagner chez le médecin, à la police, au parquet ou au tribunal.

La victime est toujours libre d'accepter ou de refuser l'aide proposée.

L'équipe SOS Enfants quant à elle lorsqu'elle est au courant d'un cas de maltraitance, invite les personnes concernées pour un entretien. Cela se passe dans la stricte confidentialité.

L'équipe met tout en œuvre pour que chaque forme de violence cesse, via un accompagnement et des conseils, et pour accueillir la victime et l'aider en tant que victime.

Si les autorités judiciaires ne sont pas encore concernées, celles-ci n'interviendront que s'il n'existe pas d'autre possibilité.

Les autorités judiciaires peuvent-elles aussi renvoyer des personnes vers une équipe SOS Enfants. Cela peut être une des conditions imposées après l'intervention des autorités judiciaires.

Dans le cas où la victime ne peut ou ne veut pas rester plus longtemps dans son logement, à cause d'une menace ou d'un sentiment d'insécurité ou d'angoisse,

De Centra voor slachtofferhulp vangen het slachtoffer ongeacht het misdrijf op eenvoudige verzoek op.

Voor zover het slachtoffer de politie toestemming heeft verleend om zijn gegevens aan het Centrum voor slachtofferhulp mee te delen, neemt dit centrum zelf contact op voor een gesprek. Dit geschiedt zo spoedig mogelijk na de indiening van de klacht.

De gesprekken vinden plaats in het Centrum voor slachtofferhulp, in een spreekkamer die de nodige discretie waarborgt, bij het slachtoffer thuis, of in het ziekenhuis als het slachtoffer is opgenomen.

Het Centrum voor slachtofferhulp biedt niet alleen psychologische bijstand, maar ook praktische hulp en informatie. Zo wordt het slachtoffer wegwijs gemaakt in de wereld van politie en justitie, verzekeringen en schaderegelingen.

De speciaal daartoe erkende Centra voor slachtofferhulp kunnen het slachtoffer bijstaan tijdens de procedure voor de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden of wanneer het wordt gehoord door de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Als het slachtoffer dat wenst, vergezelt een medewerker hem naar de dokter, de politie, het parket en de rechtbank.

Het slachtoffer is altijd vrij om alle hulp aan te nemen of te weigeren.

Als het vertrouwenscentrum kindermishandeling op de hoogte is gebracht van een mishandeling, zal het de betrokkenen zo vlug mogelijk uitnodigen voor een gesprek. Dit verloopt in strikte vertrouwelijkheid.

Het vertrouwenscentrum stelt alles in het werk om elke vorm van mishandeling stop te zetten, via begeleiding en advies, en het slachtoffer als dusdanig op te vangen en te helpen.

Als de gerechtelijke overheid nog niet op de hoogte is, wordt zij alleen ingeschakeld als er geen andere mogelijkheid is.

Ook de gerechtelijke overheid kan mensen doorverwijzen naar een vertrouwenscentrum kindermishandeling. Dat kan een van de voorwaarden zijn die na een gerechtelijk optreden worden opgelegd.

Als het slachtoffer wegens bedreiging of een onveiligheids- of angstgevoel niet langer thuis kan of wil verblijven, kan het terecht in een opvangtehuis of

elle peut être accueillie dans un lieu d'accueil ou dans un refuge par exemple pour femmes battues.

L'adresse du refuge doit rester secrète. En tant que victime elle y trouvera provisoirement le gîte. Elle devra cependant contribuer aux frais de résidence. Éventuellement, le CPAS interviendra.

6. Les réformes *Franchimont*

Il y a maintenant 20 ans, la Belgique se réveillait dans l'horreur des tueries du Brabant qui auront fait au total 28 morts et 2 blessés. De ces événements tragiques, est ressortie la nécessité d'une remise en question globale du fonctionnement de notre justice.

Dans un premier temps, une commission d'enquête parlementaire a été mise sur pied, elle aura pour but d'analyser la manière dont l'appareil judiciaire est armé pour lutter contre le grand banditisme.

A la suite de celle-ci, sera institué la Commission pour le droit de la procédure pénale, appelée communément Commission Franchimont du nom de son président comme cela a été précisé *supra*. La mission de cette Commission était de faire l'inventaire des problèmes actuels de la justice pénale, de mettre en évidence les réformes qui devraient être adoptées en priorité, de réunir des informations relatives aux réformes à l'étranger, de formuler des propositions permettant de poser des choix fondamentaux en matière d'information et d'instruction judiciaire et dans une phase ultérieure, de rédiger un projet de Code d'instruction criminelle.

De cette Commission est déjà née la réforme du «petit Franchimont» en 1998, celle-ci apporte de nombreuses modifications et innovations permettant à la procédure pénale de mieux répondre aux exigences actuelles. Elle sera suivie par celle du «grand Franchimont» qui suit actuellement son cours parlementaire comme cela a été mentionné auparavant.

Un des objectifs de la réforme du «petit Franchimont» était de mieux tenir compte de la victime et de lui créer une place propre dans le cadre de la procédure pénale. Différentes dispositions de la réforme vont dans ce sens.

een vluchthuis, bijvoorbeeld voor mishandelde vrouwen.

Het adres van het vluchthuis moet geheim blijven. Het slachtoffer vindt er tijdelijk onderdak. Het moet wel bijdragen in de kosten van het verblijf. Eventueel kan het een beroep doen op het OCMW.

6. De *Franchimont*-hervormingen

Zo'n twintig jaar geleden werd België opgeschrikt door het bloedbad van de bende van Nijvel, waarbij in totaal 28 doden en 2 gewonden vielen. Uit die tragische gebeurtenissen is het duidelijk geworden dat de algemene werking van de justitie aan een nader onderzoek moest worden onderworpen.

Eerst werd een parlementaire onderzoekscommissie opgericht, die tot taak had te analyseren in welke mate het gerechtelijk apparaat is toegerust om de zware criminaliteit te bestrijden.

Vervolgens werd de commissie Strafrechtsrecht ingesteld, gemeenzaam - en zoals we eerder al vermeldden - de commissie «Franchimont» genoemd naar de naam van haar voorzitter. Die commissie had niet alleen als taak een inventaris op te maken van de problemen die zich momenteel op het stuk van het strafprocesrecht voordoen, maar ook aan te geven welke hervormingen terzake prioritair zijn, informatie te vergaren over de hervormingen in het buitenland, voorstellen te formuleren met het oog op fundamentele keuzen inzake het opsporings- en het gerechtelijk onderzoek en, in een later stadium, een ontwerp van Wetboek van Strafvordering op te stellen.

De werkzaamheden van die commissie hebben al aanleiding gegeven tot de «mini-Franchimonthervorming» van 1998, die tal van wijzigingen en innovaties behelsde waardoor de strafprocedure beter is gaan beantwoorden aan de vereisten van vandaag. Die minihervorming zal worden gevolgd door een «grote Franchimonthervorming», die - zoals reeds gezegd - momenteel haar beslag krijgt via de geëigende parlementaire weg.

Een van de doelstellingen van de «mini-Franchimonthervorming» bestond erin de belangen van het slachtoffer beter te behartigen, meer bepaald door hem of haar een eigen plaats te geven binnen de strafprocedure. Tal van hervormingsbepalingen gaven een en ander vorm.

Un premier volet concerne les droits de la victime en général, c'est-à-dire de celle qui n'a posé aucun acte de procédure hormis celui d'avoir porté plainte.

Il s'agit des droits suivants:

a) Les victimes d'infractions et leurs proches doivent être traités de façon correcte et consciencieuse, en particulier en leur fournissant l'information nécessaire, et en les mettant, s'il échet, en contact avec les services spécialisés et, notamment, avec les assistants de justice (art. 3 *bis*, Titre préliminaire du code de procédure pénale);

b) ils peuvent bénéficier de l'aide juridique et de l'assistance judiciaire;

c) le respect de la vie privée;

d) la protection en cas de menace physique.

Il y a ensuite l'élaboration d'un statut intermédiaire pour la victime qui ne désire pas se constituer partie civile. Celle-ci peut, depuis cette réforme, faire une déclaration de personne lésée.

Ce statut lui donne le droit :

a) d'être assistée ou représentée par un avocat (5 *bis*, Titre préliminaire du Code de procédure pénale);

b) de pouvoir faire joindre au dossier tout document qu'elle estime utile (5 *bis*, Titre préliminaire du Code de procédure pénale);

c) d'être informée du classement sans suite et de son motif (5 *bis*, Titre préliminaire du Code de procédure pénale);

d) d'être informée de la mise à l'instruction et des fixations (5 *bis*, Titre préliminaire du Code de procédure pénale).

Le troisième volet concerne les droits de la victime qui s'est constituée partie civile. Les droits que confère le statut de partie civile ont été étendus. La partie civile a maintenant droit à:

Een eerste reeks bepalingen heeft betrekking op de rechten van het slachtoffer in het algemeen, dat wil zeggen het slachtoffer dat tot geen enkele andere procedurehandeling is overgegaan dan tot de indiening van een klacht.

Voor de slachtoffers van misdrijven en hun verwanten houden die rechten in dat:

a) zij correct en zorgvuldig dienen te worden begeleid, inzonderheid door hen de nodige informatie te verschaffen en hen zo nodig in contact te brengen met gespecialiseerde diensten, met name de justitie-assistenten (artikel 3 *bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering);

b) zij aanspraak maken op rechtshulp en rechtsbijstand;

c) hun persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd;

d) zij worden beschermd in geval van fysieke bedreigingen.

Een tweede reeks bepalingen behelsde een tussenstatus voor de slachtoffers die zich geen burgerlijke partij wensen te stellen. Sinds de hervorming kunnen die slachtoffers een verklaring van benadeelde persoon afleggen.

Aldus kregen zij het recht:

a) te worden bijgestaan of vertegenwoordigd door een advocaat (artikel 5 *bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering);

b) elk document dat zij nuttig achten, aan het dossier te doen toevoegen (artikel 5 *bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering);

c) op de hoogte te worden gebracht van de seponering en de reden daarvoor (artikel 5 *bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering);

d) op de hoogte te worden gebracht van de instelling van een gerechtelijk onderzoek en van de bepaling van de rechtsdagen (artikel 5 *bis* van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering).

Het derde onderdeel heeft betrekking op de rechten van het slachtoffer dat zich burgerlijke partij heeft gesteld. De aan de status van burgerlijke partij verbonden rechten werden uitgebreid. Zo heeft de burgerlijk partij nu het recht:

- a) être assistée ou représentée par un avocat;
- b) pouvoir faire joindre au dossier tout document qu'elle estime utile;
- c) être informée du classement sans suite et de son motif;
- d) être informée de la mise à l'instruction et des fixations;
- e) demander à consulter le dossier (art. 61ter, Code d'Instruction criminelle);
- f) demander l'accomplissement d'acte d'instruction complémentaire (art. 61^{quinquies}, Code d'Instruction criminelle);
- g) d'assister à certains actes d'instruction parce qu'ils doivent respecter le principe du contradictoire.

La réforme à venir, dite du «grand Franchimont», va encore plus loin dans ces idées. Elle donne à la personne lésée des droits quasi équivalents à ceux de la partie civile. Elle énonce de plus le droit à renoncer à tout moment au statut de personne lésée.

Daniel BACQUELAINE (MR)
Jean-Pierre MALMENDIER (MR)

- a) te worden bijgestaan of vertegenwoordigd door een advocaat;
- b) elk document dat hij nuttig acht, aan het dossier te doen toevoegen;
- c) op de hoogte te worden gebracht van de seponering en de reden daarvoor;
- d) op de hoogte te worden gebracht van de instelling van een gerechtelijk onderzoek en van de bepaling van de rechtsdagen;
- e) te verzoeken om inzage te krijgen van het dossier (artikel 61ter van het Wetboek van Strafvordering);
- f) te verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen (artikel 61^{quinquies} van het Wetboek van Strafvordering);
- g) een aantal onderzoekshandelingen bij te wonen, met name die welke tegensprekelijk van aard zijn.

De op til zijnde «grote Franchimonthervorming» trekt die logica nog verder door. Ze verleent de benadeelde persoon rechten die nagenoeg evenwaardig zijn met die van de burgerlijke partij. Ze omvat bovendien de mogelijkheid om op elk moment van de status van benadeelde persoon af te zien.

PROPOSITION DE RESOLUTION

LA CHAMBRE DES REPRESENTANTS

A) considérant que dans le courant des années nante, diverses initiatives ont été prises afin de renforcer la position de la victime dans le cadre du processus pénal;

B) considérant qu'au niveau de la procédure pénale, le Sénat examine actuellement le nouveau projet de procédure pénale que la Commission Franchimont a mis une dizaine d'années à préparer;

C) considérant que dans les prochains jours la proposition de loi de principes concernant l'administration pénitentiaire et le statut juridique interne des détenus sera examiné en séance plénière à la Chambre des représentants;

D) considérant que le débat ne doit pas se focaliser sur la seule personne du détenu;

E) considérant que dans un état de droit, le droit pénal, la procédure pénale et la politique d'exécution des peines doivent rechercher en permanence un équilibre entre les droits de l'auteur des faits et les droits de la victime;

F) considérant qu'il faut impérativement mieux prendre en considération les intérêts de la victime;

G) considérant que l'objectif qui doit être poursuivi est la protection de la société en général et de la victime en particulier;

H) considérant que nous sommes face à une absence de politique globale et cohérente en faveur des victimes;

I) considérant que la situation de la victime doit encore être améliorée à tous les stades du processus pénal. Des améliorations doivent en effet être apportées à la politique menée en faveur des victimes;

J) considérant qu'il faut établir une présomption de victime dès le dépôt de plainte et ce jusqu'à preuve du contraire. De cette manière le processus d'indemnisation des victimes d'actes intentionnels de violence pourra fonctionner dès le dépôt de plainte pour l'aide urgente. Dès lors la prise en charge par exemple des frais liés aux soins de santé sera efficace. Il y aura bien entendu une possibilité de recours de l'État con-

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS,

A) overwegende dat in de loop van de jaren negentig diverse initiatieven werden genomen om de positie van het slachtoffer in het strafproces te versterken;

B) overwegende dat, inzake strafprocesrecht, de Senaat zich momenteel buigt over een nieuw ontwerp van strafprocesrecht dat gedurende een tiental jaren door de Commissie Franchimont werd voorbereid;

C) overwegende dat de Kamer van volksvertegenwoordigers onlangs in plenaire vergadering het voorstel van basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden heeft besproken;

D) overwegende dat het debat niet alleen op de gedetineerde mag worden toegespitst;

E) overwegende dat het strafrecht, het strafprocesrecht en het beleid inzake strafuitvoering in een rechtstaat voortdurend moeten streven naar een evenwicht tussen de rechten van de dader en de rechten van het slachtoffer;

F) overwegende dat hoe dan ook beter rekening moet worden gehouden met de rechten van het slachtoffer;

G) overwegende dat het streefdoel erin moet bestaan bescherming te bieden aan de samenleving in het algemeen en het slachtoffer in het bijzonder;

H) overwegende dat het ontbreekt aan een algemeen en coherent slachtofferbeleid;

I) overwegende dat er nood is aan een verdere verbetering van de situatie van het slachtoffer in alle stadia van het strafproces, wat dus een beter slachtofferbeleid impliceert;

J) overwegende dat, van bij de indiening van de klacht en tot bewijs van het tegendeel, een vermoeden van slachtofferschap moet gelden. Aldus kan vanaf de indiening van de klacht de procedure worden gestart op grond waarvan de slachtoffers van opzettelijke geweldsdaden aanspraak maken op een vergoeding voor dringende hulp. Aldus wordt het bijvoorbeeld ook mogelijk de gezondheidskosten doeltreffend te vergoeden.

tre le responsable et même éventuellement contre la personne qui a déposé plainte s'il y a fraude ou s'il y a un acquittement le tout sans oublier les cas de responsabilité partagée;

K) considérant qu'une justice humaine, équilibrée, transparente dans ses procédures et accueillante vis-à-vis des justiciables doit s'accompagner d'un véritable droit des victimes qui assure à ces dernières leur reconnaissance à part entière en tant que protagonistes dans l'ensemble du processus judiciaire depuis la prise en compte de leur état, y compris l'accueil dans les commissariats, jusqu'à une indemnisation et une réparation justes et rapides;

L) considérant que la période de détention doit prioritairement être axée sur les intérêts de la victime dans le cadre de l'exécution des peines mais aussi sur la protection de la société et sur la réparation du dommage subi par la victime;

M) considérant qu'il faut informer la victime et le détenu des possibilités qui existent après que la décision pénale soit devenue définitive d'avoir un contact entre eux s'ils le souhaitent et ce par l'intermédiaire par exemple d'une organisation comme l'asbl Médiate;

N) considérant qu'il faut permettre aux victimes potentielles de souscrire une assurance de responsabilité familiale qui comportera obligatoirement un volet protection juridique qui leur permettra d'être couvertes à concurrence de 75.000 euros pour assurer la défense de leurs causes que ce soit devant les juridictions civiles ou pénales en vue d'obtenir à charge d'un tiers responsable la réparation des dommages qu'elles ont subi à la suite d'un événement survenu dans la sphère de leur vie privée lorsque ces dommages résultent d'un fait intentionnel de violence ou d'une faute grave d'un tiers;

O) considérant que l'instauration d'un délégué général aux droits des victimes indépendant et répondant de son activité devant la Chambre est devenue une nécessité pour assurer la cohérence de l'aide aux victimes;

P) considérant qu'il est nécessaire de transposer l'intégralité du contenu de la décision cadre du Conseil de l'Union européenne du 15 mars 2001 relative au statut des victimes dans le cadre de procédures pénales.

Uiteraard zal de Staat zich nog steeds kunnen keren tegen de dader van de gewelddaden en eventueel zelfs de vergoeding terugvorderen ingeval iemand een bedrieglijke klacht heeft ingediend, de dader werd vrijgesproken of dader en slachtoffer een gedeelde verantwoordelijkheid dragen;

K) overwegende dat een humane, evenwichtige, procedureel transparante en laagdrempelige rechtsbedeling gekoppeld moet zijn aan een écht slachtofferrecht waarbinnen die slachtoffers volledig worden erkend als protagonisten tijdens de volledige rechtsgang, wat aandacht impliceert voor tal van aspecten, gaande van de toestand van het slachtoffer - met inbegrip van een goede opvang in de commissariaten - tot een billijke en snelle vergoeding en schadeloosstelling;

L) overwegende dat, wat de strafuitvoering betreft, de detentieperiode in de eerste plaats ten goede moet komen aan het slachtoffer, maar daarnaast ook gericht moet zijn op de bescherming van de maatschappij en het herstel van de door het slachtoffer geleden schade;

M) overwegende dat het slachtoffer en de gedetineerde moeten worden ingelicht over de mogelijkheden die ze na de definitieve uitspraak in het strafproces hebben om, indien zij dat wensen, met elkaar contact te hebben via, bijvoorbeeld, een organisatie als de vzw Médiate;

N) overwegende dat de mogelijke slachtoffers in staat moeten worden gesteld een familiale verzekering af te sluiten die verplicht een onderdeel rechtsbijstand bevat waardoor zij ten belope van 75.000 euro worden gedekt, als het erop aankomt hun zaak voor de burgerlijke rechtbanken of de strafrechtbanken te verdedigen en aldus te verkrijgen dat een verantwoordelijke derde de schade herstelt die zij als gevolg van een gebeurtenis binnen hun persoonlijke levenssfeer hebben geleden en die te wijten is aan een opzettelijke gewelddaad of een ernstige fout van een derde;

O) overwegende dat het, ter wille van de coherentie van de slachtofferhulp, noodzakelijk is geworden de functie van commissaris voor slachtofferrechten in het leven te roepen, waarbij die commissaris onafhankelijk zou werken en verantwoording verschuldigd zou zijn aan de Kamer van volksvertegenwoordigers;

P) overwegende dat het noodzakelijk is het kaderbesluit van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure integraal om te zetten in het Belgische recht.

DEMANDE AU GOUVERNEMENT:

1. d'avoir comme objectif la protection de la société en général et de la victime en particulier;
2. d'améliorer la situation de la victime à tous les stades du processus pénal;
3. d'établir une présomption de victime dès le dépôt de plainte et ce jusqu'à preuve du contraire. De cette manière le processus d'indemnisation des victimes d'actes intentionnels de violence pourra fonctionner dès le dépôt de plainte pour l'aide urgente. Dès lors la prise en charge, par exemple, des frais liés aux soins de santé sera efficace. Il y aura bien entendu une possibilité de recours de l'État contre le responsable et même éventuellement contre la personne qui a déposé plainte s'il y a fraude ou s'il y a un acquittement, le tout sans oublier les cas de responsabilité partagée;
4. de ne pas limiter la défense des intérêts de la victime à la politique de l'exécution des peines;
5. D'instaurer un véritable droit des victimes qui assure à ces dernières leur reconnaissance à part entière en tant que protagonistes dans l'ensemble du processus judiciaire depuis la prise en compte de leur état, y compris l'accueil dans les commissariats, jusqu'à une indemnisation et une réparation justes et rapides;
6. de mieux tenir compte des intérêts de la victime dans le cadre de l'exécution des peines qui doit être orientée sur la protection de la société et la réparation du dommage subi par la victime;
7. d'imposer que la victime et le détenu soient informés des possibilités qui existent après que la décision pénale soit devenue définitive d'avoir un contact entre eux s'ils le souhaitent et ce par l'intermédiaire par exemple d'une organisation comme l'asbl Médiane;
8. de faire en sorte que les victimes potentielles puissent souscrire une assurance de responsabilité familiale qui comportera obligatoirement une clause leur permettant d'être couvertes à concurrence de 75 000 euros pour assurer la défense de leurs causes que ce soit devant les juridictions civiles ou pénales en vue d'obtenir à charge d'un tiers responsable la réparation des dommages qu'elles ont subit à la suite d'un évé-

VRAAGT DE REGERING:

1. ernaar te streven bescherming te bieden aan de samenleving in het algemeen en het slachtoffer in het bijzonder;
2. de situatie van het slachtoffer in alle stadia van het strafproces te verbeteren;
3. van bij de indiening van de klacht en tot bewijs van het tegendeel, een vermoeden van slachtofferschap te doen gelden. Aldus kan vanaf de indiening van de klacht de procedure worden gestart op grond waarvan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden aanspraak maken op een vergoeding voor dringende hulp. Aldus wordt het bijvoorbeeld ook mogelijk de gezondheidskosten doeltreffend te vergoeden. Uiteraard zal de Staat zich nog steeds kunnen keren tegen de dader van de gewelddaden en eventueel zelfs de vergoeding terugvorderen ingeval iemand een bedrieglijke klacht heeft ingediend, de dader werd vrijgesproken of dader en slachtoffer een gedeelde verantwoordelijkheid dragen;
4. de behartiging van de belangen van de slachtoffers niet te beperken tot het ontwikkelen van een strafuitvoeringsbeleid;
5. een écht slachtofferrecht te ontwikkelen waarbinnen de slachtoffers volledig worden erkend als protagonisten tijdens de volledige rechtsgang, wat aandacht impliceert voor tal van aspecten, gaande van de toestand van het slachtoffer - met inbegrip van een goede opvang in de commissariaten - tot een billijke en snelle vergoeding en schadeloosstelling;
6. in het raam van de strafuitvoering beter rekening te houden met de belangen van het slachtoffer, waarbij die strafuitvoering moet toegespitst zijn op de bescherming van de maatschappij en het herstel van de door het slachtoffer geleden schade;
7. op te leggen dat het slachtoffer en de gedetineerde worden ingelicht over de mogelijkheden die ze na de definitieve uitspraak in het strafproces hebben om, indien zij dat wensen, met elkaar contact te hebben via, bijvoorbeeld, een organisatie als de vzw *Médiane*;
8. ervoor te zorgen dat de mogelijke slachtoffers in staat worden gesteld een familiale verzekering af te sluiten die verplicht een clausule bevat waardoor zij ten belope van 75.000 euro worden gedekt, als het erop aankomt hun zaak voor de burgerlijke rechtbanken of de strafrechtbanken te verdedigen en aldus te verkrijgen dat een verantwoordelijke derde de schade herstelt die zij als gevolg van een gebeurtenis binnen hun

ment survenu dans la sphère de leur vie privée lorsque ces dommages résultent d'un fait intentionnel de violence ou d'une faute grave d'un tiers.

9. d'instaurer un délégué général aux droits des victimes indépendant et répondant de son activité devant la Chambre pour assurer la cohérence de l'aide aux victimes.

10. de transposer l'intégralité du contenu de la décision cadre du Conseil de l'Union européenne du 15 mars 2001 relative au statut des victimes dans le cadre de procédures pénales.

1er décembre 2004

Daniel BACQUELAINE (MR)
Jean-Pierre MALMENDIER (MR)

persoonlijke levenssfeer hebben geleden en die te wijten is aan een opzettelijke gewelddaad of een ernstige fout van een derde;

9. ter wille van de coherentie van de slachtofferhulp de functie van commissaris voor slachtofferrechten in het leven te roepen, waarbij die commissaris onafhankelijk zou werken en verantwoording verschuldigd zou zijn aan de Kamer van volksvertegenwoordigers;

10. werk te maken van de omzetting in het Belgische recht van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure.

1 december 2004